

ROMAN

No 1

1 A
Eesti Kirjanduse
Keskuse toetus

SISU:

SP
7500

- Otto Höcker: Kullakuninga kimbatus.
- Robert Louis Stevenson: Pudelikuradik.
- Honoré de Balzac: Facino Cane.
- Max Hirschfeldt: Kaswagu weel.
- J. Rainis: Küsiw neiu.
- Ferenc Herczeg: Katariina ja Kata.
- P. Grünfeldt: Talw.
- M. Courths-Mahler: Iseäralik tingimus.

Kirjastus-osaühisus „Arenag”
Tallinn, 1925. IV. aastakäik.

Hindmõistatus

Nr. 1 (67).

200			157			235
		192		184		
117						222
			218			
214						198
		131		123		
212			169			115

Uue-aasta ülesanne:

Numbrid 115—235 tulewad nii ruutudesse paigutada, et igas püst-, põik- ja ristreas kokkuarvates ühesuurune arv — 1925 — välja tuleb.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16, kuni 1. weebruarini. Lahendajate nimed avaldatakse „Romaan“ nr. 4. (70.)

Õigete lahenduste saatjate vahel loositakse välja:

1) T Õ U K E K E L K ;

2) M. Linnasaar — „Lembitu“ sünnimäe; 3) Ed. Bornhöhe — Tassuja.

Tõukekelk on o-ü. „Esto“ juurest (Tallinn, Pikk tän. nr. 47).

„Romaani“ talitus.

Õiendus.

Hindmõistatuses nr. 24 (66) on eksitaw trükiwiga juhtunud. Nimelt tuleb ühe „n“ tähe asemele võtta „u“.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 22 (64)

on: n a h k h i r .

Õigeld seletusi saatsid:

Tallinnast: Alide Ansmann, Ada Altberg, M. Bataschkoff, E. Emann, Espe Ranto, R. Esop, A. Franz, Meery Grünberg, Erich Hiob, K. Holmann, Vigo Jürgens, Lolo Juuse, R. Jürgens,

V. Johanson, Ella Kurfeldt, B. Kask, A. Kimalane, L. Kreegi, W. Kukk, M. Kaiw, J. Looden, Erich Laasi, Yllo Laur, R. Laut, Alfred Lehmann, H. Loorberg, Richard Loorius, Erich Liefländer, Elmar Mikita, H. Maasikamäe,

Romaani

Ilmub kaks korda kuus.

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.) Mk. 750.—
1/2 " (12 nr.nr.) " 400.—
1/4 " (6 nr.nr.) " 225.—
1 kuus (2 nr.nr.) " 80.—
Üksiknumber " 40.—

Toimetaja: P. GRÜNFELDT.
Wäljaandja: K. o. ü. „ARENG“.
TALITUSE ADDRESS:
Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16
(uks B Laenu-panga majas).
Telefon 12-53.

KUULUTUSTE HINNAD:

1/1 lhk. M. 3500.— | 1/4 lhk. M. 900.—
1/2 " " 1750.— | 1/8 " " 450.—
1/3 " " 1200.— | 1/16 " " 225.—
Tekstis 50% kallim.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Nr. 1

Jaanuar 1925

IV aastakäik.

Kullafuniga fimbatus.

Saksa kirjniku Otto Höcker'i romaan.

1

„Mul on õiglaselt kahju, et Teie palwe otsekohe pean tagasi lükkama, miss Elgin, juba minu wana sõbra, Teie kadunud hea isa päraft. Kuid päris wõimatu on Teid meie ametisse wõtta. Palun, waadake ise: kogu meie ärist et leia Teie ainuski naiskoewust, isegi mitte naiskoristajat. Mr. Waltham tahab ainult mehi oma ümber näha. Tema on oma wõrreldi noortes aastates suur naistewihkaja.“

Tom Snyder, oma rikkuselt kuulsa kaewanduste omaniku ärijuht ja usaldatud nõuandja, tõusis kirjutustoolilt, strutas ja saatis oma külalise, noore, ilusa, sihwa, walgetwerd neiu, kelle pelglik nagu üllislihtsa leinakleidiga ülihästi sobis, oma erakabineti ukse juure, mis seda suurest kontorist lahutas, tõstis eesriide pisut üles ja laskis neiu aknast kontoriisse waadata.

Ohates pööras neiu oma sinifilmad pilladele puldiridadele. Seal olid vähemalt wiiskümmend herrat, wanu ja noori, hoolsalt tegetsemas, kuid nende wahel mitte ainuski tipp-preilit ja stenografi, nagu neid muud igal pool leidub.

Kui Lucy Elgin ukse juurest tagasi astus, näis ta murelik nagu olewat muutunud weel lootuswaesemaks.

„Wabandage mind, mr. Snyder, et ma Teid olen kasutumatult tülitanud,“ ütles ta tasaksti.

Ta näis ruttu lahkuda tahtwat, kuid seda Snyder ei lubanud, waid palus teda abituma armastuswäärilikusega jälle endisele kohale sõwale istuda.

„Teie peate minu lihwi-matust juba wabandama“ ütles Snyder naeratades. „Olen wanapois ja mul puudub wllumus daamibega ümberkäimises — sellepoolest sobime mr. Walthamiga hästi kokku.“

Ra tema ise oli wahemaal jälle oma kirjutustoolile istunud.

„Kui ma Teile ka meie juures et saa kohta anda, küll leiame Teile midagi muud; peame ainult ringi waatama, sest nelja ja wiie dollari nädalas Te ometi wälja ei tule.“

Ta flimitses neiu pead wangutades.

„Kui kahju, et mu hea Mad suri ja oma perekonna nii abitumalt pidi maha jätma! Pealegi on see Teie poolt waga tubli ja julge tegu, mu neiu, et tahate ema ja nooremate õdede eest hoolitseda. Teie olete alles täna kaugele Jowalt siia jõudnud ja jätsite oma armsad Crestoni?“

Wisarjamil raputas Lucy pead.

„Witbin juba enam kui neli nädalat New Yorgis,“ sõstas ta.

„Aga miks ei tulnud Te siis kohe minu juure? Teie isa ja mina olime ju ometi head sõbrad. Kui me aastate jooksul üksteise ka silmist kaotasime, siis on ometi enesest mõistetav, et ma walmis olen Teid jõuga ja nõuga aitama, liiati weel, et sin jutt on ühest wahwast wäiksest neukesest.“

„Ma ei tahtnud Teid tülitada ja — ja“ — neiu neelatas pisarad waprasti alla — „raske on teistele tunnistada, et inimene on waelels jäänud. Isa oli alati uhke, sellepärast ei elanud ta oma äri kofkuwarisemise järele ka enam kaua. Mina mõtlesin, et küll suureš New Yorgis juba koha leian. Ma stenografeerin osawasti ja ostan igatsest kirjutusmasinatel kirjutada. Aga juba neli nädalat olin ma iga päew kofta, ilma et jeda oleksin leidnud. Siis ei teadnud ma lõpuks enam, mis teha, wõtsin südame rindu ja tuln siia Teie juure.“

„Waene laps!“

Snyder oli tõusnud ja silitas neiu kätt kaastunult.

„Noh, küll ma Teie jaoks juba hea palgaga koha leian. Minu soovitus maksab midagi, ja waheajal, hm“ ta — otis kohmetult sõnu — „lühidalt, miss Elgin, New Yorgi tänawad on wäga kallid. Kas tohln Teile wäikse tšeki anda?“

Neiu tõrjus punastades.

„Ei, mr. Snyder — Teie ei tunne asja. Minul — mul on weel tarwlik osa raha!“

Snyder naeratas heatahtlikult neiu segaduse üle, mis selgesti ta tõenduse wastandit näitas. Kuib uuele pakkumisele ta ei jõudnud. Ulfale koputati lühidalt ja üks ametnik astus tuppale, Snyderile telegrammi ulatades.

Hm — mr. Walthamilt eneselt!“ ümises Snyder, ruttu awatud telegrammi lugedes. Siis kohmetas ta, astus akna juure, luges telegrammi weel kord ja waatas siis pead wanguades üles.

„Dugege ise, Brown, mina ei saa sellest aru!“

Ta ulatas telegrammi noorele mehele. See luges ja waatas siis niisama pead wanguades üles.

„Minu arust on see ka wäga kummaline,“ julges ta tähendada.

„Wabandage mind filmupilguks, miss Elgin, tulen kohe jälle tagasi. — Ei, jääge rahulikult siia,“ ütles mr. Snyder ja sundis Elgini uuesti sohvale istuma. „See asi sin on tarwis ruttu lahendada.“

Nende sõnadega läks ta ruttu Browni selfis kontoris nng astus kassapidaja puldi juure.

„Dugege jeda kord, Hopkins — mis arwate Teie sellest?“

See luges kassakeelset telegrammi kassawameistusega poolwaljusti:

„Erwarte meinen Salonwagen morgen abend 9. 57 in Madison, Wisconsin, mit Stenographin. Falls mit Engels mienen willkommen mit Freuden. Fahren zusammen Leadville, Colorado. Unterwegs schliesse persönlich ab. Dinneranzug. Vollständig ausstatten! Nichts vergessen! Zwei Wochen unterwegs. John B. Waltham.“

(Eesti keeles: „Dotan oma saloonwagunit homme õhtu 9. 57 Madisonis, Wisconsinis, ühes naisstenografiaga. Kui inglinägu — teretulemast röömuga. Sõidame koos Leadville'sse, Colorado. Teel teen isiklikult kauba. Õhtu'öögiükond. Kõit riietus muretseba. Mitte midagi unustada. Kaks nädalat teel. John B. Waltham.“) Arijuht pidi toolile istuma; ta oli keeletu.

„Kas see ei ole ekstus?“ tähendas kassapidaja. „Ei wõi arwata, et mr. Waltham enesele naisstenografi soovib.“

„Ja weel pealegi õhtusöögi üllkonnas,“ jatkas Brown.

„Ja täielikuriidewarustusega!“ urises Snyder.

Ta hääl kassas äkki tõmiserwaks, kui ligidalselmatest pultidelt talle naerukõhin kõrwa kostis. „Balun raha — sin pole midagi naerda — asi on ülitõsine!“ urises ta.

Kohe järgnes soomitud waius; ka Brown puges wägewa mehe waate alt sõnatult oma puldi juure tagasi.

„Mis Te sellest siis arwate, Hopkins?“ küsis Snyder, niipea kui telegrammi uuesti pead wanguades oli läbi lugenud.

„Sõnastus on selge. Mr. Waltham soovib oma saloonwagunit homme õhtul kell 9. 57 Madisonis ees leida. Teie peate ühes saatma naisstenografi õhtusöögi riietuses ja hm“ — ta kõhis kramplikult — „ja selle täielikult warustama.“

„— naisstenografi. Kui inglinäoga, siis teretulemast röömuga,“ luges Snyder telegrammi uuesti ja tegi hapu näo. „Hopkins, see kõlab otse jultunult. Tahan eluaeg ringanaelu närida, kui see ei ole kõige alatum bluff, mida ma oma elus olen näinud!“

Kassapidaja waatas kella.

„Ekspresrõng lahleb kettjaamast kell 12 lõunal — praegu on kell pool kümme. Kui Te weel tahate leida naisstenografi õhtusöögi riietuses ja teda weel täielikult warustada, siis —“

Ta pidi jälle neelatama ja jäi arijuhi wihasi pillu nähes ruttu wait.

„Telegramm on Chicagoist teele saadetud, ja nimelt raudteejaamast,“ konstateeris Snyder.

„Mr. Waltham saatis telegrammi nähtawasti enne arastõitu teele. Meil pole andmeid, kust teda wõiksite leida ja temalt seletust nõuda.“

„Selleks pole meil aegagi. Arwan, mister Snyder, me peame sõna kuulma, nii — nii — iseenalisk kui see ülesanne ka on. Mr. Waltham et oska niisugustesse asjadesse nalja; ta vihastaks hirmsasti, kui me ta jätkaksime kimbatusesse.“

Snyder noogutas ohates pead.

Ta tundis oma peremeest ja teadis, et ta kõige oma muuduse südameheaduse juures väga vihaseks võis saada, kui ta käskusid täpselt ei täidetud. Üllatavate mõtetega oli Snyder tema juures harjunud; ei olda lugemata miljonite omanikuna mitte karistamata 35-aastane poisimees, siis tekivad inimesesse juba kõiklugu imelikud konksud ja mõtted. Uga telegrammi naljakas sõnatõlks „kui inglinaoga, tere tulemast rõõmuga“ tegi temale ometi muret. John B. Waltham, see kaine, terava mõistusega rahamees, kes oma waljuid huuli waewalt naeratusle tõmbas ja keda otse asjaliku läheduse eestujuts peeti — ja see jultunud toon! Ja veel niisuguse hullu naistewihkaja poolt! Kas oli ta hästi sõõnud ja telegrammi lõbusas weinilujus teele saatnud?

Ei — see polnud võimalik!

Waltham oli kalnus ise, küll mitte mõni fanaatiline karflane, kuid kaine ja otse spartaliste eluharjumustega. Tema teadis alati, mis tahtis, nii siis kahtlemata ka see kord. Kuid see kord kõis see ta muudustele eluharjumustele nii wastu, et ärijuht esimest korda pikkade aastate jooksul kõik oma külma asjalikuse unustas, mis omaduse poolest ta peremees temast suurt lugu pidas, ja peaaegu oma pea kaotas.

Ohates tõusis ta.

„Noh, siis tellige mr. Walthami saloonwagun,“ käskis ta kassapidajat.

„Ja naistenegrof?“

Snyder kahmetas.

„Dobake, minu toas istub üks noor daam, ühe minu nooreasõbra tütar. Tema palus parajasti sarnast kohta. Õm, see kõlbaks ju tõesti!“

Ta tahtis teise tuppä rutata, kuid Hopkins peatas teda jälle.

„Mis veel? Ohutusõggi riietus ja varustus?“

Kohmetult jäi Snyder jälle seisma.

„See äraneetud telegramm!“ urises ta vihaseelt.

„Wahest saab meid kõrwaliseks laubamaja wälja aidata, mr. Snyder. Tunnen ärijuhti isiklikult. Tahan talle kõlistada. Ta võib mõne minuti pärast sinu olla.“

Snyder rebis oma juukseid.

„Kes oleks mulle veel täna hommikul wõinud ütelda, et meil sinu ruumides tegemist teha tuleb naiste riietega! — Hea küll — telefoneerige siis!“ olustas ta.

Ta ruttas oma tuppä tagasi.

„Mul on Teie jaoks koht!“ hüüdis ta Lucy-le, kes teda weel ootas.

Rõõmuhell lendas neiu näost üle:

„Tõesti?“

Snyder wõttis ta pikalt wäljasirutatud kätest kinni.

„See tähendab mitte siin, waid Wisconsinis ja isegi mitte seal. See on nii ütelda reifikoht. Noh, Teie ei tarwitse mitte kõrge kurwaks jääda, missis Elgin,“ julgustas ta. „Ühildalt. Saan mr. Walthamilt telegrammi, milles ta enesele wiibimata käsib ühe naistenegrofi saata. See daam jääb temaga kaks nädalat teele. See on kõik, mis ma ise tean. Ta telegrafeerib selgesti, et teel ise kauba teeb. Pealegi weel midagi,“ ütles ta kohmetades. „Ta nõuab õhtusõögiriietust ja täielikku varustust — no jah, nagu seda reisil ilka waja on. Teda paluwad sõeparunid wististi tihti oma juure ja ta arwestab selle juures, et tema naistekretär temaga kaasa läheb.“

Lucy tõstis filmad wõõrastades üles.

„Mina ei saa sellest aru,“ ütles ta aralt.

„Mina — ma olen kodust ainult kõige tarwikumad asjad kaasa wõtnud ja —“

„Sel on kõrwaline tähtsus, sellega saame juba toime,“ seletas Snyder mõlikult ja silmitseks neiu magusat madonnanägu. „Õm,“ pomises ta endamisi, „loomitud inglinaugu talju on. Kui ma mr. Walthami kui läbiläbi ausat meest ei tunneta, ma ei julgeks tõesti temale seda armast, süütut last saata. — Ei, ma ei ütelnud midagi,“ ütles ta waljusti, kui neiu talle küsides otse waatas. „Dotan ainult Teie otsust. Beate ütlemata jah wõi ei, sest juba kahe tunni pärast läheb Teie rong teele.“

Lucy seisis kohmetult.

„Ma — ma ei tea tõesti —“ sosistas ta.

„Kõik on hoopis tekiti kui arwasin. See pikk reis, mul — mul pole selleks raha ja —“

„See kõik jätke rahulikult mr. Walthami mureks. Mõistagi on Teil prii reis sinna ja tagasi ühes sõõgiga,“ jatkas Snyder naerdes. „Mr. Waltham on ju alati teel.“

„Uga Teie ütlesite ju, et ta naistewihkab?“ waidles Lucy kartlikult.

„Wihkab jah, laps. Omas nooreseas, usun ma, on ta saanud kibedat pettumust tunda. Uga kahtlemata on tal põhjust, miks ta tosinna mehe asemel, kes meil ladus, just üht daami soovib.“

Neiu wõitles südames ilka weel.

„See on nii kaugele, mr. Snyder, ja mina olen alles nii noor ja —“

„Noh miks!“ katkestas Snyder ta kõne. „Kas mina Teid siis sinna saadaksin, kui kõit ei oleks a l r i g h t? Nii siis: pea püsti, prelli,

See on wabest Teie õnn. Mr. Waltham on tore mees ja ei ole ihne, kui waja on teenistuse eest tasu maksta. Tahtsite ju ema ja õdede eest hoolitjeda. Kui usute, et ülesandega hakkama saate — mr. Waltham nõuab tõesti palju ja —

„Mis puutub töösse, siis wõin kõikidega wõistelda!“ seletas punastaw neuu energiliselt. „Ma stenografeerin sorawalt ja kirjutan masinal kiiresti.“

„No waadate, see on siis kõige paremas korras. Andke käsi, miss Elgin, ja sõitke rahulikult. Kes teab, mis sellele efirmesele tegutsemisele järgneb. Wabest jääte kestwalt mr. Walthami teenistusse. See on suur õnn. — Elise!“ katkestas ta oma jutu. „Ha, seal herrad juba ongi!“

Ta pööras Hopkinsi seltsi sihtetulewale kaubamaja ärijuhi poole, ja jättas:

„Tarwis on sellele daamile muretseda täielik warustus. Ühes õhtusõõgiritusega kuni hiljemalt kolmweerand kaheteistkümnets tänalõunal keskjaama wiidult ja kohwritseste pakitud.“

Wiisaka kummarbusega oli herra Lucy lähedale astunud.

„Saab tehtud. Sel daamil on normaalteha.“ Ta oli üllatatult juba mõõtu wõtmas. „Selle modelli järele tehtaife meie ladutöö. Wastutan hea walmistuse eest. Milles seisaks tellimine?“

„Kõik, mis noor daam tarwitab, kes mõned nädalad metsikus läänes reisis ja seltskonnas peab käima — lähidalt: kleidid, pesu jne. Midagi ei tohi puududa. Noor lady on mr. Walthami uus naissekretär; tal ei ole kohwrid siin, waid peab täpselt kell 12 ekspresirongiga ära sõitma. Hind pole tähtis.“

Kaubamaja ärijuht lahkus ruttu, et tellimist wiibimata teostada.

Sõnatus segaduses astus Lucy Snyderi juure.

„Sumala pärast, mis see ometi tähendab? Mina ei jaks ju seda ita! maksta!“

Snyder paisutas talle isalikult põsele.

„Ei peagi maksuma, armas laps; see kõik sünnib mr. Walthami otsekohesest korraldusest.“

„Aga mina ei wõi seda kuidagi wastu wõtta. — Mr. Waltham on mulle ju täitsa wõõras. Tema on noor mees ja —“

Snyder hakkas waljusti naerma.

„Noor mees? Seda peaks ta kuulma, siis naeraks ta küll isegi, nii raske kui see tal ka oleks! Noh, eks Te saa ju ise näha. Sõnatehm, kinnine, omas terwes olekus aastatest etteõõdunud küps mees, kes inimeste masinateks peab.

See on kõik. Ta räägib ja mõtleb ainult ärist, waewalt kunlete ta suust midagi muud.“

Ta oli waheajal telegrammi ümbrikusse pannud, mõned read juure kirjutanud, pani nüüd ümbriku kinni ja andis Lucy kätte.

„See andke mr. Walthamile, kui ta Madisonis wagunisse tuleb. Ütelge aga, et Teie olete nõutud naisstenograaf. Nüüd puhate siin veel tund aega, siis sõidame koos waksali.“

„Aga mina? Wõõrastemaja perenaine ei tea ju midagi. Pean ka veel emale kirjutama.“

„Seda wõite rorgiski teha. Aega Teil seal. Teie sõidate ju homme õhtu kella kümneni. Kus Te siin õieti elate?“

Neiu andis oma aadressi.

„Well!“ otustas Snyder. „See kogu asi tegi mu ometi õige kohmataks. Wõtame auto ja sõidame enne Teie korterisse. Seal pakfige ruttu oma asjad. Seal sõidame otsekoheselt ja Teie lähete wiibimata teele.“

Lucy nägu õhetas.

„Ujun iltagi veel und nägewat,“ tunnistas ta. „Kõik on alles nii uus ja harjumata. Kuidas wõtab mr. Waltham mu wastu? Elis veel te lahkus. Ma ei tea tõesti, mis sellest warustusest pean arwama, mis tellisite.“

„Seda peate kandma, miss Elgin,“ ütles Snyder, kes ennaft minekule ette walmistas.

„See on nii imelik. Kui ma Teid nii wäga ei usaldaks, sest Teie olite mu isa parem sõber, ma —“

Snyder wõttis ta käest kinni.

„Armas laps, see kõik teeb Teid kohmetuks, sellest saan ma aru,“ ütles ta südamliselt.

„Wahkes Jomas on asi teifitt. Urge unustage, et wlibite New Yorgis ja olete astunud ühe multimiljonäri teenistusse, keda mitte üffi mina meie kuulsa maa parimaks ärimehes arwan. Siin tuleb kõiki meeletumaid lugusid ette —

nimelt selle meelest, kes siin veel kohalikke olusid ei tunne. Aljatundja almas selle täga mõnda peeneltkaalutud kawakust ja ei ole tagajärge des pettunud. Nii on lugu ka Teiega. Kes mulle täna hommikul oleks ütelnud, mr. Waltham wõtab oma isiklikusse teenistusse naisstenografi inglinäoga — hm!“ — ta neelatas —

„tahtsin ütelda, mina oleksin ka inglinäo wastas kannatuse kaotanud. Aga temal on omad kawatused. Ta tahab kõik suurend kaewandusteomanikud ühe kübara alla saada, mida trustiks nimetatakse, Teie saate minu aru — mis?“ Ta silmitseis nelut filmipilgutades.

„Seal on tuhandes miljonid mängus. Ta tahab läbi rääkimistesse tõmmata wõib olla ka üht daami, sest et see wähe wõi ei midagi asjast teab. Inimene ei suuda ita küllalt ettemaaltik olla, kus jutt on niisugustest läbirääkimistest, mida

tuleb salajas hoida, kui ei taheta, et nad veel wiimsel minutil peawad katkema. — Kuid nüüd tulge," katkestas ta ise oma jutuwoolu. „Auto ootab meid juba."

Nende sõnadega tõmbas ta neiu enese seltsis uksest wälja.

2.

Kümme minutit enne ekspresirongi minekut oli Lucy oma saatjaga New Yorgi suures festjaamas. Ruttu jooksis pakilandja nende juure ja wõttis wäikesed pakid, mis noor neiu kaasa toonud, oma kätte. Kui nad suure wärrama kaudu tahtsid inimestega täidetud eesjaali astuda, tuli neile Hopkins kaubamaja ehitajaga juba vastu.

„Kõik korras," teatas wiimane. „Tähtsime tats suurt kohwrit, ühes on kleidid ja kübarad, aga ka kingad, teises pesu ja muud tualettasjad. Nad on juba Teie magamistoas, madam. Siin on wõtmed."

Masinlikult wõttis Lucy neli wäikest wõtit wastu ja jättis nad kätte. Waewalt pani ta tähele, et herrad jumalaga jätsid. Rahwahulgast ruttu läbitungiwale Snyderile järgnedes, jõudsid nad kohe selle hiiglasuurde ärasjõudusaali. Tore lufsuwõrg, kahtlemata kõige kirem maailmas, seisis minekuks walmis. Nagu unes tundis Lucy ennaft juhtitud olemat wiimse waguni ette, mis maailma suur, elfenbeinwärmiline, rikkalikult kullaga ilustatud ja terwe rea suurte peegelafendega marustatud.

Kohmetult nägi ta, kuidas üks wärmiline teener ruttu ühe polsterdatud trepi ligidale nihutas, et neiu selle kaudu kergesti wagunisse pääseks. Siis seisiti ta, tagatulewa Snyderi poolt ifka ettewaatlikult edasi liikatuna plattformi kullatud raudwõru ees ja nägi kaawawa imestusega, kuidas lai, mitu tolli paksust kristallklaasist üks tema eest hääletult kõrwale nihkus ja tahe tee saloonwaguni sfemasse awas. Kui ta nüüd, ifka Snyderi poolt hoolikalt juhitud, jala edasi tõstis, leidis ta enda oma kõige suuremaks imestuseks täielikult toast. Ja milliseft toast! Kuhu ta oma pilgu ial pööras, igal pool elegantsus, mugaw lufsus, pillaw toredus.

Lucy pööras kartlikult Snyderi poole.

„Aga — see pole ju kellegi raudteewagun — harilikulele reisirjatele, arwan ma!" kogeles ta kohmetult. „Need on ju lauad ja toolid, sohwad seinete ääres ja pildid ning waibad!"

Waewalt julges ta waibal seista, nii pehmeshi wajuus ta nendesse; nendel oleks wõinud magada, nii mugawad näisid nad olewat. Kui Snyder ainult naeratades finnitäs, et kõik korras on, omas ta pilk imestanud imestuse ilme.

Ta ei teadnud, kuhu kõige enne waadata. Seal oli seinete puustord, üllemata peenelt kunstnikufäe poolt toonitud, lihwiitud kristallpeeglid wahel; aknad olid ainsast kristallitükist ja seisid rikkalikult ornamenteeritud hõberaamidest. Ühes seinakumeruses seisis imewälke ja tore lillelaud kullatud rauast, toredad lilled kaldis Sevrsi-waasist peal.

„Nüüd tahan Teile seda wäikeft riiki, mil les järgnemad 30 tundi ainuwaltseja olete, ruttu veel tutvustada," tähendas Snyder, niipea kui ta neiu lapselikult imestuseft naeratades oli lõbu tunnud.

Ta awas ühes nurgas peegli taha peidetud ukse ja läks neiu seltsis kitsasse korridor. Mõni samm kaugemal jäi ta seisma ja tähendas ühele uksele.

„Siin on Teie magamistuba, miss Elgin."

Nad astusid tuppa, mis oma wäikesuseft hoolimata oli mugawalt sisse seatud messingist woodiga, pesulauaga, riidekapiga, tualettpeegli, toreda kiitooliga ja riullauaga — kõik walged ja kullatud.

„Seal on ka Teie kohwrid: nad passiwad parajasti raamatulapi alla — praktilik, mis?"

Snyder awas raamatukapi; nähtawale tuli terwe rida köidetud raamatuid.

„Siit otsige ise wälja, mis Teile meeldib; kõige uuemad wäljaanded ostetakse siia alati juure. Mina neist ei hooli."

Siin on elektrifell; ta seisab ühenduses sõbmiswaguniga ja kutsub teenri kohe siia." Nende sõnadega helistas ta juba. „Teisel pool on samasugune magamiskruum, seda wõite pärast üksi waadata — ta on mr. Walthami oma. Selle kõrwal on ka weel wäike söögistuba, aga siin küljel on selle asemel köök."

Nad olid jälle kitsasse korridor astunud ja Snyder oli ühe teise ukse awanud.

Lucy lõi käed kokku, kui täielikult sisse seatud miniatuurfööti waatas, mille kõrwal rikkalikult warustatud tagawaralamber seisis.

„Sealt leiata kõik sordid konserwifid, ka weini ja muud," jeketäs Snyder. „Muide waltitseh siin mr. Walthami Brantsuse köök. Imestatan, et ta käsku ei annud kofka kaasa saata; tema peab heast toidust lugu ja teda on kõigest ta parajuseft hoolimata õige raske rahuldada, nii peene maitsega ta on. Rahju, nüüd peate enesele kõrwalt söögistwagunist lastma toidud tuua."

Ta pööras praegu ilmuwa neegri poole.

„Halloo, Sam," teretas ta alandlikult kummardawat neegrit. „Sa pead hooli kandma, et see preili siin rahuldatud on. See preili on

mr. Walthami uus erasekretär ja sõidab tema juure."

Neeger kummardas.

"Well, miss Elgin võtab kohe einet. Sina oled leidlik pea, Sam. Toimeta kõik nii, kuidas noortele daamidele meeldib."

"Noor lady saab olema rahul," ütles Sam ja kadus.

"Ja selles palees pean ma tõesti sõitma?" hüüdis Lucy segaselt.

"Muidugi. Ärge unustage, et sest tunnist saadik olete mr. John B. Walthami teenistuses ja Teil õigus on nõuda esimese klassi ülespidamist."

Sam pistis oma musta kräsupea veel kord uksepraao vahelt sisse:

"Kas mister Snyder sõidavad ka kaasa?"

"Ei."

"Siis on viimane aeg wagonist lahkuda. Rong sõidab praegu teele."

Minna pilguga nägi Snyder oma ehmatuses, et walfal ja inimestehulk temast tasaketi hakkas mööda libisema.

Minna sammuga seisis ta plattformil.

"G o o d b y !" hüüdis ta neiuks veel ja hüppas siis wagonist välja.

Lucy oli talle plattformile järele rutanud, pidas ühe käega võrest finni ja lehvitab mahajääjale teise käega tasurätkikut. Ta armsal näol oli ehmunud, kartlik ilme, nagu oleks tal üksku reisi eest hirm olnud.

Snyder lehvitab vastu.

Ikka kiiremini wuras rong kaugele, muutus vähemaks ja vähemaks, kuni ta viimaks pistikeks punktiks koondus.

Mööd pööras Snyder ja ta nägu omas jälle harilikku finni äripaewailme. Käed tasus, põlema süüdatud sigar hambus, jalutas ta pikkamisi rahwahulgast läbi.

Walfal ees jäi ta seisma ja ootas ligemat trammiwagonit, mis teda "d o w n t o w n" pidi wiima Wallstreetile, New Yorgi rahaaristokraatide keskantli.

Tema näoilme muutus ikka tufasemaks; ta ei teadnud isegi, mis ta meel äkki nii paha oli. Tema oli ju ometi kõik teinud, mis inimesel võimalik on, kui ta peremehe käsku täpselt tahab täita. Aga ta ei saanud lahti pahast tundeist, nagu ei oleks kõik ometi veel korras. Nii oli ka liig isekaralik! Naistepõlgaja mr. Waltham ja inglinaoga naisstenograaf! Noh igatahes igatses ta selle loo lähemat selust.

Jälle ärise jõudnud, leidis ta palju tööd eest. Bõrsil oli palju tööd. Firma bõrsilagent lastis tal waewalt telefoni juurest lahkuda — küsimus järgnes küsimusele. Peale selle käis palju mööraid, kes soovisid tähtsates äriasjades kokkusaamist. Lühidalt: Snyderil oli niipalju tegemist, et ta lähemate tundide jooksul kaewandustekuninga kummalise mõtte täiesti ära unustas.

Natuke aega enne äritundide lõppu, kui äride tormilik tung jälle wähenenud, ilmus kassapidaja punetawal näol wägewa mehe kabinetti.

"Mr. Snyder, tahaksin — sooviksin —" algas ta kaeblikult.

Snyder oli parajasti wiimseid allkirja kirjutamas; ta ei lastnud ennast ehitada, waid kirjutas edasi, kuni tööga walmis sai.

Siis pööras ta tooliga Hopkinsi poole, kes waele watusse näol rahulikult ootas, kuni kord tema kätte tuli.

"Mitte midagi enam ärist, olen tüdinenud."

"Nii puutub — hm — mr. Walthami telegrammi ennelõunat," kogeles kassapidaja.

"Noh, mis sellega siis on? Usun, asi on joones."

"Jah, nii kaugele kui —" kogeles Hopkins.

Snyder sai kärsituts. Ärritatud löwi ilmel näis ta kirjutusklaualt otsawat asja, mida oleks wõinud teisele näkku wifata.

"Mis on?" küsis ta oma pilguga wastolus seiswa rahuga.

"Mulle tuli nimelt meele, et telegramm võimalikul wiisil wõis olla ära rikutud, ja siis — siis käskisin telegrafikontoris seda originaaliga wõrrelda."

Snyderil oli tunne, nagu oleks kirjutusklaud ta ees äkki halanud tiirlema; ühtlasi tundis ta tasast rõhumist oma kõhus.

"Ega Te ometi ei taha ütelda, et telegrammi teksti tõesti oleks ära rikutud?" küsis ta. Ja kui Hopkins atnult pead noogutas, siis ohlas ta.

"Hopkins, Teie olete idioot — tõsine idioot!" kordas ta. "On ju ometi enesestmõistetaw, et telegrammi kohe lastakse wõrrelda. See on ju enesestmõistetaw!" kordas ta rõhuga. "Kas Te seda ei teinud?"

"Teie wõistite ju asja ise oma kätte, mr. Snyder," kogeles Hopkins. "Ja ei olnud ju aegagi. Wõrdlemine kestis enam kui neli tundi."

"Teie olete idioot!" kordas Snyder jälle targa mehe näol, kel tulluue töö üles leitud.

„On Teil võrreldub telegramm siin? — Jah? — Noh, siis andke ta siia!”

Ta mõttis Hopkinsi wabisewast käest telegrammi ja, kuna ta nägu pikemaiks wenis ja ta õredad juuksed hakkasid püsti tõusma, luges poolwaljusii:

„Erwarte meinen Salonwagen morgen abend 9. 57 in Madison, Wisconsin, mit Stenogramm in Fall Smith (Engelsminen). Will kommen mit Freunden. Fahren zusammen Leadville, Colorado. Unterwegs schliesse persönlich ab. Dinner im Zug. Vollständig ausstatten. Nichts vergessen! Zwei Wochen unterwegs. John B. Waltham.“

(Geeti teeles: „Dotan oma saloonwagunit homme õhtu 9. 57 Madisonis, Wisconsinis, ühes stenogrammiga Smithi asjus (Ingl kaewanduse). Tahan tulla sõpradega. Sõidame koos Leadvillesse Colorados. Teel teen isiklikult kauba. Õhtusöök rongis. Täielikult warustada. Mitte midagi unustada. Kas nädalat teel. John B. Waltham.)

Snyderil oli tunne, nagu hakkaks pöörtool temaga tiirlema, teda ikka kõrgemale paiskama, et siis jälle ühes temaga hullul kiirusel langeda sügawusse. Ta nägu omas selle sügawpunase wärwi, mis laseb oletada rabanduse tulekut. Ta tahtis midagi ütelda, kuid sellest ei tulnud midagi wälja.

Mitu minutit istus ta, ilma et ennast oleks jaksanud liigutada, ja ta nägu läks olte kollaseks.

Siis mõttis ta telegrammi jälle kätte ja süwenes uuesti selle nii hullusti muulunud sisusse.

„Tore lugu — seda pean ütlemata!” ütles ta wiimaks nõrgalt ja waatas kurwale kassapidajale purustawalt otsa. „Teie olete idiot, Hopkins! Saadate mr. Walthamile, kes naist ei sallinud ega et nuusutadagi, naisstenografi — inglinaoga!”

Ta naeris ebaloomulikult.

„Kui lüüa teenite õige meie äris?” jättas ta oma küsimist pehuesti. „Räbistlikuse intelligentiga inimesele pidi ometi ilma pikema jututa selge olema, et mr. Waltham ainult stenogrammi Smithi, Ingl kaewanduste wamaniku, asjus wõis arwanud olla. See peab täielikult idioot olema, kes sellest aru ei saa — idiot!” ütles ta, kui Hopkins midagi ütelda tahtis, mille siisu mr. Snyderile juba ette näis tuntud olewat. „Mis Te oiet mõtlejite herra? Mina ei taha enesest rääkida,” ütles ta otsustawalt tagasi, „mina — hm, mul on äri peab — muidugi,” jättas ta energi-

liselt, „on selge, et ma niisuguste asjade peale ei wõi mõelda. Teie kohus oli rikkumist aimata. — Mitte wastu rääkida, herra!” müristas ta. „Siin wabandust ei ole! Noh, olete enesele nüüd wäga kena supi keetnud! Kus Te mõtted oiet on? Kas ei olnud alles kolme nädala eest see suur konferents, kus suur sündilkaat asutati, mis kõik raua- ja söekaewandused peab koondama ühe kätte? Kas ei ole mr. Waltham selle sündilkaadi esimees? Kas ei läinud ta ainult selleks reisile, et isiklikult kaupa kindlaks teha ja lepinguid sõlmida?”

Ta hääled kolas nüüd jälle isalikult etteheitwalt.

„Kuidas wõib inimene ometi ära unustada mr. Smithi ta hiiglakawandustega? See mees on kõige tähtsam wastane. Tarwis on mr. Walthami kõige suuremat äriawust seda Smithi wõita, telleta trustist asja ei saa. Ja Teie olete küllalt idiot, et eltsitusest aru ei saa, waid jääte inglinaoga naisstenografi juure! — Mr. Hopkins,” ütles ta walusa ohtamisega, „mul on kahju, et ma Teis nii olen pettunud!”

Kergema südamega tõusis Snyder ja hakkas taas edasi ja tagasi sammuma, selle juures kassapidajat wahetpidamata karistawalt silmitsedes.

„Kas olete nii lahke ja ütlete mulle, mis nüüd tuleks teha, et Teie äriksimust jälle heaks teha?” algas ta siis armastuswääriltselt uuesti. „Mr. Waltham on oma sõbrad wagunisse õhtusöögile palunud. Siin seisab see ju ka selgesti: Õhtusöök rongis. Täielikult warustus. Mitte midagi unustada! . . . Nii siis pidime temale saatma Brantsuse kola, kõik lauahõbeda, kõiksugu delikatesid. — Ja kõigi nende igale arusaajale inimesele tarwilikude ettewalmistuste asemel wurab wagun nüüd kiirusega kuuskümme penitoormat tunnis Madisoni ja wiibkaasa — hirmus on seda ütelda — ühe naisstenografi.” Ta õhtas murelikult. „Hopkins, Teie olete idiot!” lõpetas ta siis kurwalt.

Küstitawaks jäi, kas kassapidaja sellest aru sai; seda paremini mõistis ta, et mõtete lahkiminekul ärijuhile alati pidi õigus jääma. Sellepärast jäi ta nägu pattukahetsewaks ja ta ütles aralt:

„Kas ei wõiks telegrammi järele saata ja wagunit lasta finni pidada?”

Snyder õhtas ainult.

„Hopkins, Teie teete mulle muret! Mr. Waltham ootab wagunit homme õhtul 9. 57 Madisonis — kas jaksate sellest aru saada?”

— Jah. See rõõmustab mind! Nii siis — wagon peab edasi sõitma.”

„Aga noor daam selles? Kas ei võiks me vähemalt temale telegrammi järele saata?”

„Ja teda tagasi kutsuda? — Hm, see läheks.”

Snyder jalutas jälle edasi ja tagasi. Kuid seisma jäädes raputas ta kurvalt pead.

„See ei lähe! Ei, ei lähe! Meiu on juba nii kui nii kohmetu. Tal pole raha kaasas. Telegrammi teeks ta ainult segaseks. Ta võiks enesele meeleheitel wiga teha. See ei päästa meid. Waawate oma aju weel! Kui Te supi teeksite, siis sõbbe ka!”

„Aga, mr. Snyder, mul pole ju enam süüdi, kui wahest —”

„ — wahest minul?” täiendas Snyder häwitawalt naeratades. „Seda Te wist tahtsite ütelda. Dige. Mina ei oleks pidanud wõtma oma ligidale idioote. — Mitte wastu rääkida, herra!” müristas ta. „Stin wahandusi ei ole! Noh, olete enesele küll suurepärase supi keetnud! Kus Teie mõtted dieti wiibiwad?”

Jälle rändas ta taas edasi ja tagasi!

„Mina tean pääseite!” hüüdis ta siis äkki. „Ma seletan mr. Walthamile kõik selle loo pikemas telegrammis ära. Tahan lastuda Teie süüdi wõimalikult pehmelt wäljendada, Hopkins,” katkestas ta heatahtlikult. „Jah, ma teen weel enam. Sõidan Smithi Inglis-kaewanduste konferentsi stenogrammiga isiklikult järele. Lääne ekspresst sõidab kell kuus; igatahes jõuan ma ainult kahelja tundi hiljem Madisoni. Tahan telegrammis mr. Walthami paluda, et ta wagoniga seal peataks ja Lääne-ekspressti ootaks. Wagon jõuab niikuini alles kell 10 öösel sinna, siis ju herrad enam nõu ei pea. Nad jääwad Madisoni lihtsalt ööfiks ja jatkawad hommikul seltsis sõitu. Ma wõtan siis Elgini ühes enesega sja kaasa ja asti laheneb, mööduw tust wälja arwatub, hästi. Jah, seda ma teen!” ütles ta pühaltlikult. „Teie pärast, Hopkins, sest et Te muidu ju äsna tubli ametnik olete. Küll ma mr. Walthami õiglast wiha oskan lahutada. Kuid tulewikus ärge nii puupea — hm, Dige arusaajam. Kui ma nii kindel ei oleks olnud Teie peale, ma oleksin asjast muidugi kohe aru saanud.”

„Muidugi!”

Hopkins oli tänu täis ja nii allistum, kui wägew mees talle nüüd nagu armuandja oma sõrmeotsa pigistuseks ulatas.

Aga kui ta kabinetiusse wäljastpoolt oli kinni pannud, siis naeratas ta wihase ja tõfise

ütles lõbutundega, aga nii tafa, et teised ametnikud seda ei wõinud kuulda:

„Idioot!”

Kelle all ta muidugi kohusetruult ainult iseennast mõtles.

3.

Lucy Elgin näis olewat oma arust nagu nõutud kuningatütar muinasjutus.

Wäikeses kodulinnas oli ta elu olnud õige ühekujuline. Reis New Yorki, mille ta koha otsimiseks ette wõtnud, oli olnud esimene suur muudatus ta noores elus. Aga ta süda, kõik ta tunded ja igatsused olid jäänud koju omaste juure. Ta ei olnud ka hiiglalinnas oma lihtsaid eluharjumusi muutnud, waid oli odawast sõmaja kohast ainult iga päew wäljas käinud kohta kuulamas. Muidu oli ta elanud nagu tigu oma laris, suurelinna woogawast elust puutumata. Sel hommikul kiiresti järgnewad sündmused olid ta nüüd täitsa segaseks teinud. Ta seisis lahtise filmaga iffa weel nagu unenäos, ka kui rong juba ammu oli liikuma hakanud.

Wastikustundega mõtles ta oma siiasõidu peale neli nädalat tagasi. Siis oli ta sõitnud harilikus wagonis, kõige odawamas, mis üldse leiti; päewa ja öö oli ta pidanud istuma kitsal mittemugawal istmel; wagon oli teda põrutanud ja wintlatanud nii, et süda halwaks läks. Pühidalt, see oli olnud hirmus!

Nüüd tundis ta sõitu waewalt, ei kõige pisematki põrutust, tõuget ega rappumist; ainult muraw ratastepõrin ja wälkkiiresti aknast mööduwad maastikud tegid talle selgeks, et ta üldse sõitis.

Ta seisis weel wiiwitades lahtisel läwel, mis ta magamistuppa wõis. Ta pea käis ringi. Selles torebaks mesingwoodis, mille kohal õhuke pitsidetaewas, pidi ta magama!

Üksna masinlikult astus ta laia marmorist pesulaua ette, mille kohal hõbeltraamid. Ta otse ehmatas, kui neid leeras ja palaw west aurates pesulauasfi woolas. Aralt pesti ta oma käsi ja jahutas siis külma weega oma otsaesist ja oimukohte; otse tahtmata wõttis ta rippuwa peene linase käterätiku kuitawamamiseks.

Tema wanematemajas oli lord ju ka jõustus waltisenud, enne kui paha aeg tuli, aga nii peeneid asju et mäletanud ta seal näinud olewat.

(Järgneb.)

Pudelikuradife.

Inglise kirjniku Robert Louis Stevenson'i jutustus.

See oli mees Hiwait saarelt, teda tahan nimetada Keaweks ; ta elab nimelt veel praegu, ja ta nime tuleb saladuses pidada ; kuid ta sünnikoht polnud kaugel Honanuan'ist kuhu on maetud kuhugi koopasse Keawe Suure Luud. See mees oli waene, aus ja usin ; ta oskas lugeda ja kirjutada kui koolmeister ; pole sellel olt ta suurepärane madrus, sõitis küll aega saare-aurikul ja tüüris purjekat Homatua rannikul. Lõpuks tuli Keawele mõttesse kord omelt suurt ilma ja võõrad linnu näha, ja ta kingis enese laewale, mis sõitis San Francis-
c)'sse.

See on ilus linn, ilusa sadama ja rikaste inimestega, nii et neid ei saa lugeda ; ja eriti on seal tüngas, mis on üleni täidetud paleedega : Sellele tüntale mõttis kord Keawe ette jalutus-
käigu, tasku täis raha, ja waalles lõbuga juuri maju kummalgi pool ääres.

"Küll on need majad ilusad !" mõtles ta endamisi ; "ja õnnelikud peawad olema inimesed, kes neid elawad ja ei pruugi hoolitseda homse päewa eest !"

Selle üle järgi mõeldes, jõudis ta maja ette, mis oli vähem kui mõni teine, kuid imeilus ja puhas kui mänguasi ; maja trepid lähtisid kui hõbe, ja peenrad atas olid täis lilleid kui gurlande, ja afnaklaasid säندانافid teemantidena. Ja Keawe jäi seisma ja imestas kõige uhkuse üle, mis ta nägi.

Nii seistes silmas ta meest, kes teda aknast jälgis, ja aken oli nii selge, et Keawe teda näha võis, nagu näha ise rihwal kala weeloigus. Mees oli wanapoolne, palja pea ja musta habemega ; ja ta näol lasus must mure ning ta ohkas walulikul. Ja tõde on see : kui Keawe waatas mehe peale sees ja mees waatas Keawe peale wäljas, siis kadestas kumbki teist.

Miski naeratas mees ja noogutas ja wihpas Keawe'le, ta tulgu siisse, ning läks talle majakäike juure wastu. Ja siis ütles mees ning ohkas walulikul :

"See on ilus maja, minu maja. Kas ei tahaks Teile mu tubasid filmata ?"

Nii siis wiis ta Keawe läbi maja, keldrist pööninguni, ja majas polnud mistki, mis poleks olnud oma liigis täiuslik, ja Keawe imestas wäga.

"Muidugi," lausus Keawe, "see on ilus maja ; kui elaksin ise säärases majas, siis nae-

raaksin ma kogu päewa. Kuidas see on juhtunud, et Teile alati ohkate ?"

"Pole põhjust," sõnus mees, "miks Teile ei peaks olema maja, mis oleks täiesti selle sarnane, ja weelgi ilusam, kui soovite. Teil on arwatawasti raha ligi, nii arwan ma ?"

"Mul on wiiskümmend dollarit," ütles Keawe ; "kuid maja nagu see siin — maksab kindlasti enam kui wiiskümmend dollarit."

Mees mõtles weibi järgi, nagu arwaks ta mistki wälja ; siis lausus ta :

"Mul on wäga kahju, et Teil enam pole, sest see mõiks Teile tulewikus raskust ja muret walmistada ; kuid wiekümmne dollarit eest võitte ta saada."

"Maja ?" päris Keawe.

"Ei, mitte maja," wastas mees, "kuid pudelik ; sest pean Teile üttema : kuigi näin Teile nii rikas ja õnnelik, siiski tuli kogu mu õnn ja see maja ühes alaga sellelt pudelikult, mis pole mitte palju suurem kui üks kirjutus-
sulg. Siin ta on."

Ja ta awas seinakapi ning mõttis wälja ümarõhulise ja pitakaelaga pudelik ; pudelik klaas oli walge kui piim, wirwendawate wikerkaare wärwidega. Pudelik liikus mistki ebakindlat, nagu wari ja tult. "See siin on mu pudelik," sõnas mees ; ja kui Keawe naeris, jatkas ta : "Teie ei usu mind ? Noh, siis katsume ise. Proovige, kas teete pudelik takki ?"

Nii mõttis siis Keawe pudelik kätte ja wirutas pörandale, ja paiskas itka jälle uuesti, kurni ta sellest wäsis ; kuid pudelik pörlas wastu pörandat tagasi nagu lapsepall ja jäi terweks.

"See on imeilik asi," ütles Keawe ; "sest nagu teda näha ja katsuda, peaks ta klaasist olema."

"Ta ongi klaasist," sõnus mees ja ohkas seejuures sügawamini kui kunagi warem ; "kuid selle pudelik klaas on puhutud põrgu leekides. Temas asub kuradite, ja see on wari, mida seal liigutamas näeme ; vähemalt arwan seda nii. Kui keegi selle pudelik ostab, seisab kuradite ta teenistuses ; kõik, mis ta soovib — armastus, kuulsus, raha, majad nagu see siin, isegi linnu nagu meie oma — kõik on tema oma, niipea kui ainult oma soovid awaldab. Napoleon oli kord selle pudelik omanik, ning pudelik abil sai temast maailma kuningas ; kuid lõpuks müüs ta ta maha ja langes. Pudelik oli kord kapten Cool'i päralt, kes leidis tema

abil tee paljude ilusate saarte juure, kuid ka tema müüs ta ära ning tapeti hiljem Hawaii saarel. Sest niipea kui pudel on müündud, kaob eelmise omaniku võim ja kurabi abi; ja kui keegi pole rahul sellega, mis tal käes on, siis käib ta käsi halmasii."

"Ja ometi kõnelete Teie logu aja, kuidas ainult pudelit ära müüa?" lausus Keawe.

"Mul on kõik käes, mida soovin, ja peasegi lähen aegamisi wanats," vastas mees. "Üht asja ei suuda aga kuradite — ta ei saa elu pikendada; ja, see poleks aus, kui salgakstu Teile üht: pudeliga on ühenduses paha; sest kui sureb varem, kui ta pudelit on müünud — peab ta igavesti põrgus põlema."

"Gnefsikti mõista on see paha!" hüüdis Keawe. "Selle asjaga ei taha ma kõige vähe-
matki tegemist teha. Võin, Sumalale tänu, ta ilma majata lorida saada; kuid üks asi on olemas, millega ma kuidagi hakkama ei taha saada, s. o., et ma igavese jurma osaline peaksin olema!"

"Sumalule! Ürge siis lohe nii ägedats minge!" vastas mees. "Teil pole midagi muud waja teha, kui et Teie ainult kuradite võimude mõõdukalt tarvitaks ja ta siis sellelegi teisele edasi müüsite, nagu minagi ta Teile praegu ära müün; siis võite rahus ja lahedalt oma elu lõpuni elada."

"Hm, saan kahest asjast aru," sõnus Keawe. "Kogu aeg ohtate Teie nagu mõni wanatüdruk, kes armastama on hakanud — see on üks; ja teine punkt on: Teie müüte pudeli waga odawalt."

"Olen Teile juba ütelnud, miks ohtan: nimelt et lordan, et mu terviks nõrgaks läheb; ja nagu Teie ise ütlesite: surro, et kurabi juure minna — on igale inimesele wastumeelt ja kohutaw. Mis nüüd puutub sellesse, et pudelit nii odawalt ära müün, siis pean Teile seletama, et pudeliga on ühenduses eritingimus. Kana aega tagasi, kui kurat ta esimest lorida ilma tõi — oli ta üliwäga kallis. Kõige pealt müüs ta edasi preester Johannes palju-palju miljonte dollarite eest; teda wõib aga waid edasi müüa kahjuks. Kui Teie ta sama hinnaga edasi müüate, millega ostsite, siis tuleb ta Teie juure tagasi — nagu tuwike kuiti. Selle asjaolu põhjusel on siis pudeli hind kõigi mõõdund aastasadade kestusel alatafa langenud, ja pudel on nüüd imestamiswäärt odaw. Ma ise ostsin ta ühe oma wägewama naabri käest siinsamas lünka otsas; hind, mida ise ta eest maksin — oli üheksakümme dollarit. Wõiksin ta ära müüa kahesajakümne-
ühessa dollari ja üheksakümneühessa tsendi eest, wastasel korral tuleks ta tingimata minu juure

tagasi. Sellega on ühenduses ka see pahet. Ost-
teks: Kui pakutakse sääraft imelist pudelit kahesajakümne jantiedasi dollari eest, siis arwawad inimesed naljaga tegu olewat. Si teiseks — kuid sellega pole kiiret, ja ma ei pruugi seba lähemalt seletada. Minult mõtelge selle peale, et Teie pudeli alati ainult lööbud raha wastu edasi tohite müüa."

"Kust saan aga teada, kas see ka kõik õige on?" päris Keawe.

"Tehte wälte proow kas wõi praegu," sõnus mees. "Andke mulle oma wiiskümme dollarit, wõlke pudel ja soowige oma wiiskümme dol-
larit tagasi oma tasku. Kui seba ei lünni, siis annan Teile oma ausõna, et taubast lahiti ütlen ja Teie raha Teile tagasi annan."

"Ega Teie mind ometi petta ei taha?" küsis Keawe.

Ja mees andis pühalikult töötuse.

"Hüwa, tahan riskeerida," ütles Keawe, "sellest kahju ma ei saa."

Ja ta maksis mehele oma raha, ning mees ulatas talle pudeli.

"Budelikuradite!" ütles Keawe. "Soowin oma wiiskümme dollarit tagasi saada!"

Ja õige — waewalt oli sõna lausunud, kui taskul endine raskus käes oli.

"Tõepoolest! See on suurepärane pudel!" hüüdis Keawe.

"Ja nüüd head päewa, mu kena pois, ja wõtku kurat Teid minu asemel!" ütles mees.

"Pea!" kisndas Keawe; "ma ei taha selle lollusega tegemistki teha. Siin — wõlke oma pudel tagasi!"

"Teie ostsite ta minu käest wäheha summa eest kui ma ise ta eest maksin," vastas mees ja hõõrus käsi. "Nüüd on pudel Teie oma, ja wina omapoolt ei soowi miski muud, kui et wõiksin ainult Teie selga näha."

Seejuures helistas ta oma Hiina teenri kohale ning lasi Keawele majanust näidata.

Kui nüüd Keawe tänawal seisis, pudel läenla all, siis hakkas ta järgi mõtlema.

"Kui nüüd kõik õige on, mis pudelist kuulsin, siis olen ehk õige kurja kauba teinud," mõtles ta; "wõib olla, on mees minuga aga ainult nalja teinud."

Kõige pealt luges ta oma raha üle: summa oli täielikult koos — nelikümmeühessa Ameerika dollarit ja üks tsent peeso.

"See näib õige olewat," lausus Keawe endamisi; "Litsun ta õigust ta mõnes teises kohas."

Selle linnajao tänawad olid puhtad nagu mõni laewalagi, ja kuigi oli lõuna-aeg — ei jalgutanud ainuiski inimest wäljas. Keawe ase-
tas pu- eli rentsiisse ja läts minema. Kaks

korda waatas ta tagasi, ja seal seisis igakord piimwalge, ümarõhuline pudel kohal, kuhu ta oli asetatud. Kolmakkorda waatas ta ümber, ja siis pööris ta ümber nurga; kuid waewalt oli ta seda teinud, — siis lõi miski wastu ta küünarnukki — ja waata imet! See oli pikk pudelikael, mis seisis pühaloodis, ja pudeli ümarik kõht kindlasti madrusewammuse taskus.

„Ka see näib õige olewat!“ sõnuis Keawe.

Lähem asti, mis ta nüüd tegi — oli: ta ostis kufagil kaupluses korgitõmbaja ja läks wäljale ühisildajele kohale, linnataha. Ja seal piidid ta kofki ära tõnumata; aga kui tihiti ta ta punni fiske keeras, tuli ta jälle tagasi, ja kofk oli terve nagu ennegi.

„See on täitsa uuemoodne kofk,“ ütles Keawe; ja äkki hakkas ta wärisema ja higistama, sest tal oli kirm pudeli ees.

Tagasi minnes sabama poole ilmas ta kauplust, kus müüs leegi mees Udunamere saartelt päritolewad konnakarpe ja malakaid, selle kõrwal aga ebajumala-kujusid, wanu raha litte, Hiina ja Jaapani pilte ning tolle sarnast kraami, nagu seda kaasa wiinaw merimehed oma madrusel stides. Ja seal tuli talle hea mõte. Nii läks ta siis fiske ja pattus pudeli saja dollari eest ära osta. Kaupluse omanik naeris ta algul wälja ja pattus wiis dollarit kuid fiski — see olla imelik pudel, säärast klaasi pole kunagi inimlik klaasikoda puhunud, nii ilusalt mängleda wärwid piimwalge tooni all, ja nii kummaliselt taandada wari keskel. Tükk aega kaubelnud, nagu säärastel inimestel kombeks on kujunenud — andis kaupmees Keawele kuuskümmend hõbedollarit ja aetas siis pudeli oma waateaknale teiste asjade sekka.

„Noh,“ ütles Keawe, „nii siis olen kuuekümmend eest müünud, millest ise maksin wiiskümmend — wõi õigemini weelgi odawamalt, sest üks minu dollariteft oi ja Tihiti oma. Nüüd jaan siis tõe jälgile weel ühes teises punktis.“

Nii läks ta oma laewale tagasi, ja kui ta oma kasti awas, siis leidis ta pudeli eest — see oli nähtawasti tihemini päralt jõudnud kui ta ise.

Keawe laewal oli pootsmanniks mees, kelle nimi oli Lopata.

„Mis sul wiga on?“ ütles Lopata, „et nii oma kasti fiske wahid?“

Nad olid ükft ees laewaruumis, ja Keawe lasti tal walkimist töötada ning jutustas talle kõik ära.

„See on imelik lugu,“ ütles Lopata, „ja ma kardan, et sul selle pudeliga palju muret wõib tekkida. Kuid üks asi on seejuures, selge:

mured on kindlad tulema, ja seepärast kasuta ka pudeli omadused oma kasuks ära. Mõtle järgi, mis sa omale wõitfid soowida; anna läst, et soow teostuks, nagu sa seda tahad, siis ostan pudeli sinu käest ise ära; sest mul on mõttes, et tahan kumari osta, et siis saarte wahel äri teha.“

„Seda ma ei taha,“ ütles Keawe; „ma tahaksin saada khusa maja ühes ataga k ma rannikul, kus olen sündinud: kus päite paistab ulfest fiske, lilledega aias, klaas ruutudega akenes, piltidega seintel, ehteasjade ja ilusate laudlinadega laubadel — täitsa selle maja moodi, kus täna käisin — ainult korra jagu kõrgem balkontega ümberringi nagu kuninga palee; ja sees tahaksin elada mureta ja rõõmu tunda ühes oma sõprade ja sugulastega.“

„Jus,“ ütles Lopata, „wõtame pudeli ühes Hawaii saarele; ja kui kõik õige on, nagu sa seda räägid, ostan sinu käest pudeli ära ja tellin siis omale juba kumari.“

Nii leppisid nad omawahel kokku, see ei kestnud kaua, siis sõitis laew Honolulu'sse tagasi, Keawe, Lopata ja pudel pardal. Waewalt jõudsid nad maale, kui rannal keegi sõber Keawe'le oma kahjatus ruitas owaldama.

„Ma ei tea, miks mulle oma kaastunnet awaldatakse,“ ütles Keawe.

„On see wõimalik, et sa seda weel ei tea?“ hüüdis sõber; „sinu onu, see hea wanamees — on surnud, ja su onupoeg, see kena pois — uppus hiljuti.“

Keawe oli murelik, hakkas nutma ja kaebama ja unustas nii täielikult oma pudeli. Kuid Lopatal oli pudel meeles, ja kui Keawe meeelhärm weidi oli lahtunud, ütles ta äkki: „Mõtlesin praegu selle üle weidi järele — kas polnud sinu onu koht Hawaii Rau ringkonnas?“

„Ei,“ ütles Keawe, „mitte Kaus; need maatükid asuwad mäepoolses osas — weidi Iounapool Hookenast.“

„Nüüd lähewad nad muldugi sinu kätte?“ küsis Lopata.

„Enesestki mõista!“ ütles Keawe ja hakkas jällegi oma sugulaste pärast nutma.

„Ei!“ hüüdis Lopata; „jätta nüüd hädal-damine! Mulle tuli miski meele. Mis arwad, kas pole sel eht miski ühft pudeliga? Siin on sinu maja jaoks koht olemas.“

„Kui see nii on, hüüdis Keawe, „siis on minu awitamise wiis wäga rumal, sest tapetaks ju minu sugulast. Kuid, igatahes — see wõib ka nii olla; sest umbes niisuguses kohas kujutasingi oma maja ette.“

„Kuid maja pole weel ehitatud,“ ütles Lopata.

„Et — ja ei ehitata wist kunagi üles!“ ütles Keawe; „sest mu onul oli küll weidi kohwi ja banaane, kuid seda pole wist enam, kui et ma wiisakalt elada saan; maade ülejääb seisab koos mustast laowast.“

„Däheme adwokaadi juure,“ ütles Lopata; „minu mõte on mul ikka weel peas.“

Kui nad adwokaadi juure tulid, selgus, et Keawe onu wiimastel päewadel hüglarifikats olla läinud, ja oli olemas suur warandus sularahas. Stiin hüüdis Lopata:

„Ja siin on raha maja jaoks!“

„Kui mõtlete uue maja peale, mida kawatsete ehitada,“ ütles adwokaat, „siis on siin uue ehitusmeistri kaart, kelle seennisest tööst imeasju räägitakse.“

„Seda parem ja parem!“ hüüdis Lopata. „Siin on ju kõik juba korras. Tähtakem käesid kuulmast!“

Nii läksid nad siis ehitusmeistri juure, kelle laual seisis terve wirn majaplaane.

„Teie soovite miski, mis poleks liig igapäine,“ ütles ehitusmeister. „Kuidas see Teile siin meeldib?“ Ja ta ulatas Keawele ühe joonistuse.

Kui näüd Keawe pilgu sellele joonistusele heitis, kirjutas ta waljusti; sest see oli justament selle maja joonistus, mida ta omale oli igatsenud.

„Selle maja pean ma saama,“ mõttes ta endamisi; „kui mulle ei meeldi mood ja wiis, kuidas ma tema saan, siis tahan just sarnast maja; on wist hea, kui wotan ühes kurjaga ka hea külje.“

Nii siis jutustas ta ehitusmeistrile kõik oma soovid, ja kuidas maja peaks olema fikselt seatud, ja piltidest seintel ja ehteasjust laudabel; ning ta päris mehelt, misjagu see summaga ta nõus oleks ehitust walmis tegema.

Ehitusmeister nõudis wastust paljude küsimuste peale, ja wõttis siis sule kätte ning tegi eelarwe; ja kui ta walmis oli, nimetas ta täppealselt selle summa, mille Keawe oli pärinud.

Lopata ja Keawe waatastid üksteisele otja ja noogutastid päid.

„See on täitsa selge,“ ütles Keawe, „et pean selle maja saama, kas tahan wõi mitte. Maja jaan kuradilt, ja kardan, et mul temast wähe head on; ja üks asi on üsna kindel: ma ei muuda alustki soowi, senni kui weel pudel on minu käes. Kuid maja lasub mul kord turjal, ja seepärast on parem, kui wotan ühes kurjaga ka hea külje.“

Nii tegi ta lepingu ehitusmeistriga, millele mõlemad alla kirjutasid.

Keawe ja Lopata läksid tagasi laewale ning purjetasid Austraaliasse; sest nad olid omawahel maha teinud, et nad ehituse wastu huwi et tunne ja selle täitsa ehitusmeistri ja pudelikuradilise hoolets usaldawad, kuidas maja walmis ehitatakse ja ära kaunistatakse.

Neil oli ilus reis; ainult Keawe et julenud kogu tee pea sõnagi lausuda, sest ta oli otsuseks teinud, et ta ühtki soowi enam ei awalda ja kuradilise abi et tarwita. Kui nad tagasi jõudsid, oli aeg möödnud. Ehitusmeister ütles nalle, maja olla walmis, ja Keawe sõitis ühes Lopataga kui reisija kunagi Konasse, et maja waadata ja hinnata, kas kõik õieti on tehtud, nii nagu seda Keawe omale ette oli kujutanud.

Noh, maja seltsis mäendlwakul, nii et ta kaugele merele ära paistis. Üle tema jooksis meis üles kunni wihmapilwedeni; tema all langes must laawa rannarahudeni, millesse on maetud muisfjete aegade kuningad. Ned õilmitsest ümber maja täis igawärwili lilledid, ja ühelpool oli aed täis papatapuud, teisel leiwapun-ae, eesküljel just wastu merd oli ehitatud laewamast, mis kandis kppu. Maja oli kolmekordne, suurte tubade ja awarate balkonitega iga toa ees. Aknad olid klaasist, ja klaas oli nii hea, et oli selge kui wesi ja walge kui päew.

Igasugu majatraam ehtis tubasid. Maalid rippusid seintel kuldraamidest: kujukused laewadest ja lahingutest ja kõige ilusamatest naistest ning kohtadest; kujukil ilmas pole maalid nii rõõmsawärwiliised, kui need, mis rippusid Keawe maja seintel. Ehteasjad olid aga eriti ilusad: kellad, mis löid tunde, ja mängukastid; wäiksed mehikised noogutawate peadega; raamatud täis pilte; kallid sõjariistad kõrgist ilmajagudest; elegandimad mõistatusmängud, millega mehel — kui ta üht on — wõimalik on aega mööda saata.

Ja kuna ükstei inimene ei soowi säärastes tubades elada, et neist ainult läbi sammuda ja neid waadelda, siis olid balkonid tehtud nii awarad, et neis oleks wõinud elutseda terve linn täis ühtust; ja Keawe ei teadnud, milline balkon oli talle armsam: balkon tagaküljel, kus puhus mahe maatuul ja kus olid näha wiljapuu-aiad ning lillepenrad, wõi aga eeskülje balkon, kus wõis juua meretuult ja wõis waadata üle äktilise mäekülje ja näha „Halli,“ kuidas see iga näbal kord Hootena ja Bilt mägede wahel edasi ja tagasi sõitis, ning ta kuunarid, mis ristlesid rannikul, et puud ja aawat ja banaane hantida.

Kui nad seda kõike olid näinud, istusid Keawe ja Lopata ukseläwele, ja Lopata küsis:

„Nüüd, on ka kõik nii, nagu ja seda omale ette oled kujutanud?“

„Sõnad ei suuda seda avalbada,“ lausus Keawe. „See on parem, kui olen unistanud, ja olen täitsa haige rahulolelust.“

„Minult ühe asja peale tuleb mõelda,“ sõnus Lopata; „see kõik võis eht sünnida täitsa loomulikult teel, ja pudelikuradikesele pole võid olla mingi teenet. Kui mina nüüd selle pudeli ostaksin ja lõpuks ei saakski soovitund kuunarit, siis oleksin ju mitte millegi eest oma kätse tulde pistnud. Muidugi sulle igatahes oma sõna; siiski arvan ma, ära loobu veel ühest katsest.“

„Olen wandunud, et ma ei tarwita enam ainuiski teenet,“ ütles Keawe. „Olen juba kannis sügavasti põhja leidnud.“

„See pole teene, mille peale mõtlen,“ ütles Lopata. „Tahtsin ainult kuradikesele ise näha. Seejuures pole ju miski võita ning ei tarwitse selle soovi pärast ka häbenenud; kuid kui ma teda kord näeksin, siis usuksin ma ka seda asja. Ole nii lahke ja näita mulle kuradikese; niipea kui seda oled teinud, on mul raha sinu jaoks peos ning ostan pudeli.“

„Seejuures tuleb tähele panna asjaolu, mille eest hirmu tunnen,“ ütles Keawe. „Eht on kurat väga hirmus; ja kui teda kord oled näinud, siis eht ei tahagi ja pudelit enam osta.“

„Olen sõnaks mees,“ ütles Lopata. „Ja siin meie vahel on raha.“

„Hüwa,“ vastas Keawe. „Olen ise samalt uudishimulik. Nii siis lahti: Näidake end, herra Kurat!“

Niipea kui see oli öeldud, waatas kuradikese pudelilt välja ja kadus kohe jälle tagasi, wäledalt kui siisk; Keawe ja Lopata olid kui kiwiks tardunud. Oli juba pime õõ, enne kui üks neist mõtteid suutis loendada ja sõna lausuda; ja siis lükkas Lopata oma sõbrale raha lähemale, mõttis pudeli ja ütles:

„Olen sõnaks mees, ja kui ma seda ei oleks, siis ei püüdnud ma seda pudelit isegi oma jalaga. Noh, küllap saan oma kuunari ja peale selle veel üks wõit kats dollarit oma pudeli eest; ja siis tahan oma pudelilt lahti saada, niipea kui iganes wõimalik. Sest et sulle õigust ütelda: kuradi nagu on mu täitsa ometuks teinud.“

„Lopata,“ ütles Keawe, „ära mõtle minust halvemini, kui see sulle justament tarwlik on! Tean, on õõ, ja teed on halvab ja loht hõudade juures on väga hirmus, et seal nii hilisel tunnil veel mõõda wõiks minna — kuid ütlen sulle: sellest ajast saadit, mil olen kuradikesele nagu näinud — et wõid ma enam süüa ega magada ega ka palwetada, enne kui ta on kadunud minu lähedusest. Annan sulle laterna

kaasa, ja korwi, millesse wõid paigutada oma pudeli — ja iga pilbi ja iga ilusa asjakese oma majast, mida iganes soowid — wõid saada — kuid mine kohe ja maga Hoolenas Nahinu juures.“

„Keawe,“ ütles Lopata, „nii mõnigi mees paneks neid sõnu pahaks — liitati, et sulle teen nii suure heateo, pean oma sõna ja ostan pudeli, ja eriti, et õõ ja pimedus ning tee hõudadest mõõda kümme korda hädaohtlikud on inimesele, kes sääraft pattu kannab oma südame-tunnistusel ja sääraft pudelit kaenla all. Kuid ise olen ma sama hirmunud ja ei leia sõnu, et sind laita. Nii siis lähen ma; ja palun Jumalat, et elatks õnnelikult oma majas ja et minul oleks õnne oma kuunaril, ning et meie mõlemad lõpuks ikkagi ka taewa saakime, kuradi peale waatamata sin pudelilt.“

Nii läks Lopata mäest alla; ja Keawe seisis oma eesbalkonil ning kuulatas kapijade plagiinat ja waatles laternakuma, mis walguistas mäeteed ja koobastikku, kus uinuwad furnud muistsest ajast; ja kogu aeg wärises ta ristitälte seistes ja palwetas oma sõbra eest; ühtlasi jagas ta Jumalale au ja kiitust selle eest, et ta ise hädaft välja oli pääsenud.

Kuid järgmine päew tuli imellus ja säraw, ning Keawe uus maja oli nii uhe, et Keawe oma hirmu filmopiltselt unustas. Üks päew järgnes teisele, ja Keawe elas seal alalises rõõmus. Oma armsamaks kohaks walis ta tagumise balkoni; seal sõit ja elas ta ning luges Honolulu ajalehede lugusid, igauks aga, kes mõõda läks — tuli siia ja waatles ta ruume ning maale. Ja ta maja kuulsuseft räägiti kaugele: kogu Konas nimetatati teda Ka-Hale Nui, s. o. suureks majaks; wahetewahel ka puhtaks majaks, sest Keawel oli hiinlane, kes kogu päewa tolmupühkis ja maja puhastas; ja laas ja kullatuseft ja ilusad waibad ja maalid hellisid hommikuga wõist. Keawe aga sammus läbi tubade ja laulis — — nii atwar oli ta siia! Ja kui merel laewad mõõda purjetasid, panti ta oma kipu masti lehwima.

Nii mõõdas aeg, kunni lord Keawe Railuasse külla sõitis, et oma sõpru näha. Seal wõeti teda hästi wastu; teisel päewal aga jättis ta jumalaga, niipea kui iganes wõis ja ratsutas kiiresti jälle tagasi, sest ta tahtis jälle oma ilusat maja näha, ja peale selle oli järgmine õõ nimelt õõ, mil Konas muistseste päewade furnud ümber rändawad; ja kuna ta juba tegemist oli teinud kuradiga, et kartnud ta loomulikult furnuidit.

Honannau läheduses waatas ta kaugele ja filmas naist, kes suples rannas; see näis ole-

wat lena kehahitusega, kuid hiljem ei mõtelnudki Keawe ta peale.

Siis nägi ta neiu walget särki lehwawat, parajasti kui neiu ta selga tõmbas, ja siis punast holok'u'd, kui Keawe neiuale lähedale oli jõudnud, oli neiu juba täiesti riides. Ta oli koguni rannalt lahkunud ja seisis nüüd oma punases holok'u's tee ääres; ta oli märste ja karastatud suplemisest, ta silmad läikisid ja olid sõbralikud. Waewalt nägi teda nüüd Keawe, tõmbas ta ratsutisest ja ütles neiuale:

„Arwasin, et tunnen igauht siin ümbruses; kuidas see siis mõis juhtuda, et sind ei tunne?“

„Olen Kofua, Kiano tütar,“ wastas tüdruk, „ja tulin praegu alles Oahu'lt. Kes oled aga sina ise?“

„Kes mina olen, seda ütlen sulle pea,“ ütles Keawe ja tuli hobuse seljast maha, „kuid mitte praegu. Sest mul on mõte peas, ja kui sina teaksid, kes ma olen, siis oleksid sa kindlasti juba minust kuulnud ja ei annaks mulle õiget wastust. Ütle mulle kõige pealt ühte: Kas oled sa abielus?“

Seal naeris Kofua waljusti ja ütles:

„Küll küsid! Kas oled ise abielus?“

„Õdesti, Kofua, ma pole abielus,“ wastas Keawe, „ja pole tänase tunnini selle asja peale mõtelnud. Kuid siin on puhast tõde: nägin sind siin tee ääres, ja nägin sinu filmi, mis on kui taewatähed, ning minu süda lendas su poole, nii kiiresti kui lind. Nii siis: Kuid sa mind ei taha, siis ütle seda, ja ma sõidan koju; ja kui sa mind ei pea-halwemaks kui iga teist noort meest, siis ütle ka seda! Ja ma tulen siis õhkest sinu isa juure ja tahan homme jelle hea mehega kõneleda.“

Kofua ei lausunud sõnagi, kuid ta waatas merele ja naeris.

„Kofua,“ ütles Keawe, „kui sa midagi ei ütle, siis pean ma seda heaks wastuseks, nii siis läheme sa isa ukse juure!“

Neiu astus ees, ilma et sellegi peale oleks sõna lausunud; ainult wahetwahel pööris ta ümber ja waatas siis jälle kõrwale: ja oma lübara paclad hoidis ta hammaste wahel.

Kui nad nüüd ukse ette olid jõudnud, astus Kiano oma werandale ja hüüdis waljusti ning terwtas Keawet ta nimt pidi. Seal waatas pilka Keawele otse, sest ka tema oli suure maja kuulsusest kuulnud; ja kindlasti oli see suureks kiusatuses.

Kogu õhtu olid nad wäga lõbusalt koos, ja neiu oli oma wanemate silma all julge kui warblane ja narritas Keawet, sest ta oli wäga terawmõtteline. Järgmisel päewal rääkis Keawe Kianoga, siis aga läks ta neiu juure ja ütles;

„Kofua, kogu õhtu oled sa mind narritanud, ja on weel aega mulle ütelda, et pean lohtuma. Ma ei tahtnud sulle ütelda, kes ma olen, sest mul on ilus maja ning ma kartsin, et mõtleb liig palju maja peale ja wähe mehe peale, kes sind armastab. Nüüd tead sa kõik, ja kui sa mind ilalgi enam näha ei taha saada, siis ütle oma soow julgesti välja.“

„Ei,“ ütles Kofua; kuid seekord ei naerunud ta enam; Keawe aga ei pärinud ka edasi.

Nii loosis Keawe.

Kõik oli ruttu läinud; kuid ka nool lendas kiiresti ja püskikul welgi kiiremini, ja omelt suundawad mõlemad eesmärki tabada. Kõik oli ruttu läinud, kuid ka sügawasti, sest mõtted Keawe peale täitsid neiu kogu pea; ta kuulis Keawe häält Saawa-rannitu murdlainetes; selle noormehe pärast, teda ta ainult kats korda oli näinud — mõits ta oma isa ja ema ning kodusaaregi maha jätta.

Keawe aga lendas oma hobusel üle mäete haudade-kaldast mööda, ja ta kopsade plagin ning Keawe hääl, kes kogu tee rõõmu pärast laulis — kajas wastu surinate loobastest.

Ta jõudis puhta maja juure ja laulis ikka alles. Ta istus ja istus laial balkonil, ja hiinlane imestas oma isanda üle, kuidas see iga suutäie wahel mõis laulda.

Päite wajuks sügawasse merde ja tuli öö.

Ja lambiwalgel jalutas Keawe oma balkonil ning ta laulukõla pant inimesed imestust awaldama laewadelgi, mis mööda sõitsid.

„Siin olen ma oma majas,“ ütles ta endamisi. „Paremaks wist mu elu enam ei muutu; see on mää tipp, ja ümber minu wajuks kõik alla halwema poole. Estmest korda tahan kasutada oma tube ja tahan supelda wannis palawas ja külmas wees, ja tahan üftunda magada oma maja mõrsjakambri.“

Nii siis anti hiinlasele käsi, kes pidi woodist üles tõusma ja plitti kütma hakkama; ja kui see all katelt kütis, kuulis ta illewal oma isandat laulwat ja hõiskawat. Kui west keema hakkas, hüüdis hiinlane oma isandat; ja Keawe läks wannituppa; ja hiinlane kuulis oma isandat laulwat, kui see oma marmorwannit täitis; ja kuulis teda laulwat ja jällegi laulwat, kui isand ennast riidest lahki wõttis — kummi lõpuks kustus laul. Hiinlane kuulatas ja kuulatas; ta läks majasse üles, et Keawelt järgi küsida, kas ka kõik korras on, ja Keawe wastas talle: „Jah“ ja käskis woodi minna; ja enam polnud laulu majas ja kogu öö kuulis hiinlane oma isandat läbi maja sammumat.

(Järgneb).

Facino Cane.

Prantsuse kirjanik Honoré de Balzac.

Clasfin tooford wäljes tänawas, mida teie kindlasti mitte ei tunne; see oli Rue de Lesdiguières; ta algab Rue Saint-Antoine'i juurest, ühe kaewu wastu Place de la Bastille'i läheduses ja suubub Rue de la Cerisaie'esse. Armasus teaduse wastu surdis mind omale üürima wäljelt katusekambrilest, kus ma ööb läbi töötasin. Päewad weetsin lähedases raamatulugus. Clasfin lihtsalt nagu munk. Mit peaksid kõik elama, kes tõesti tahawad tööd teha. Waewalt et ma juhuti heakilmaga Boulevard Bourdon'ile jalutama lätsin. Üks kirg aga takistas mind tihti tööd tegemast; kuid kas polnud seegi stundium? Murisin Faubourg'i kombaib, ta elanikke ja nende karakterit. Murietus ei erinenud tööliste omast, ma ei pannud üldse palju rõhku oma wälimuse peale, ja töölistel polnud sel põhjusel ka mingi kartust ega umbuskmu minu wastu. Tahtsin end segada nende salladesse, waadata, kuidas nad üksteisega sahterdasid ja tülitasid, kui oma töökohtal lahkusid.

Waatlemine oli minus muutunud juba intuiitiivseks, ta tungis hinge, ilma et oleks hooletusse jätnud teha; wõi pigemini, et haaras wälimuse üffitsasjad nii hästi, et neist müüda ostas minna: ta andis mulle wõimaluse selle elu kaasa elada, kellesse asi puutus: ta wõimaldas mulle teise inimese asemel astumise, nagu derwisshilegi „Tuhatajaks öös,“ kes endasse mahutas nende isikute teha ja hinge, sellest ta teatud sõnu kõneles.

Kui kohtasin kella 11 ja kesköö wahel töölist naiseaga, kes Ambigu-Comigne'ist koju lätsid, siis jälgisin neid Boulevardu Beaumarchais'ni. Need maesed inimesed rääkisid algul näibendist, mida olid näinud; kuid see ei kestnud kaua, siis olid nad juba oma murede juures; ema kiskus last lätipidi järgi, ilma et ta selle kaheid wõi küsimusi tähele oleks pannud; mõlemad — mees ja naine — aga arutasid, palju raha nad homme wõiksid saada, ja selgitasid seda küsimust lahtekümmet pidi. Siis järgnesid üffitsasjad majapidamisest, kaheid suurte kartulihindade ja talwe pikkuse kohta, seletused leitwahinnast, energilised etteheited summa pärast, mis pagarile wõlgu; siis tulid peagi suured lahtuminekud, mis lätsid

ikka ägedamaks, milles awalbus suurepärastelt ja tabawalt iga asjaosalise karakter.

Kui kuulsin neid inimest nii kõnelewat, siis tegin nende elu alalt omaenese eluks, siis tundsin nende närust oma seltsas, jalutasin nende rebenenud ringades; nende soowib, nende wadused kandusid minu hinge ja minu hing nende omasse. Uutistasin awastlimal.

Lätsin ägedaks nendega ühes wabrikute meistrite pärast, kes neid türanniseerisid, wandusid nendega selle halwa ümberkäimise pärast, mille põhjal nad tihti raha järgi pidid minema, ilma et seda saaksid.

Soobuda oma harjumustest, muutuda teiseks waimliste wõimete äärmise pingutuse tagajärjel ja mängida seda mängu teadmuseta — sellest sai mulle meelelahutus. Kellele wõlgaen tänu selle anni eest? On see ehk mingi teine nägemiswõtme? On see ehk üs neist omadustest, mille wäärtarwitamine wõib wita waimuhaigusest? Ei ialgi ole ma otsinud selle wõimude põhjust; oman neid ja tarwitan neid; see on kõik! Tahan ainult juure lisada, et ma ju tooford olin eristanud ja analüseerinud selle petunud massi elem.nte, mida kutjutakse rahwaks, et ostaksin dieti hinnata ta wäärtust wõi wäärtusetust.

Teadsin juba, mis kasu wõiks saada see Faubourg, see rewolutsioonide beso, mis enesesse mahutab kangelasi, teadlast, närusid, kuritegijaid, woorust ja kõwustust, kõik alistanud hädale, lämmatatud waewast-wiletuslest, uputatud wiinasse, rikunud rüwetatud alkoholist. Ei osata omale ette kujutada, kui palju tundmata juhtumusi, kui palju unustatud draamastid peitub selles walulinnas! Kui palju hirmust ja kui palju ilusat! Mis siin sünnib, keegi ei osta seda wälja mõelda, keegi ei leia seda kunagi üles! Tuleb lastada litig sügawale, et leida neid traagilisi ja koomilisi stseene, neid meisterteoseid, mille loojaks on juhus.

Ma ei saa aru, miks olen selle loo jutustamisega nii kaua wiititanud, loo jutustamisega, mida praegu just tahtsin jutustada.

Ta kuulub nende kummaliste juttude liik, mis nagu lotterinumbrid kotti on jäänud, kust nad mälu oma tujukuses wahel wälja toob. Mul on weel palju teisi jutte, mis samati on maetud mälestusse.

Nad on wist kõik sama kummalised kui see, mille teile praegu julustan. Püüap ma nad teile hiljem kõik julustan, uskuge mind.

* * *

Nord päewal palus mind mu passija, kellegi tööliste naine, ma austagu ta de pulmi oma juuresolekuga. Et ettekujutust wõtimaldada, mis pulmaga sin tegu oli, pean teile ütleva, et oma passijale kuus 40 sou'v*) maksin. Selle raha eest tuli ta igal hommikul, kohendas mu woodi, puhastas kingad, pühkis toa, walmistas hommikuote.

Oli ta minu juures tööga walm's, siis läts ta wabrikusse ja keerutas seal ällikäänud päewaosa masinawänta. Selle raske tööga teenis ta weel 10 sou'v päewas. Ta mees oli laudsepp ja teenis 4 franki. Kuid et neil kolm last oli, siis ei jätkunud neil leiba igats päewas.

Kunagi elus pole ma aga nii ausaid inimesi näinud, kui olid seda see mees ja see naine.

Kui sellest linnajaoft ära olin kolunud, tuli ema Bailant weel wits aastat ja soowis õnne mu nimepäewas. Siis tõi ta mulle kaasa lilleid ja apelsine, ja omelt polnud see waene naine ialgi üleskiigeld 10 sou'v näinud. Wiletsus oli meid kolku saatnud. Miski muud pole ma talle annud, kui ainult wahetewahel 10 franki, mida olen pldanud tihhilugu weel laenamagi.

Nüüd saate eh! aru, miks ma kohe nõus olin; lootsin südamlikult oja wõtta wõimat waeste inimeste rõõmuse, seba kaasa elada.

Pidusööb ja tants korraldab Rue de Charenton'il kellegi wäike weinikõrtsmiku ruumides, teisel korral. Tuba oli suur; lampide taga olid plekreflektorid, nii et walgus kannis hea oli. Seinad olid lauakõrguseni kaetud määrduud tapeediga. Seinte ääres seisis puupingid.

Selles ruumis tantsisid kahelsakümmed inimest. Kõik nad kandisid pühapäewariideid, olid ehitud lintide ja lillekimbutestega. Meid kõiki täitis ainult üks soow: Walitsegu lõbu, kas wõi kadugu maailm! Nende näod hilgastid. Waftlanlatatud kallistastid end üldiselt rõõmuse ja ah!-idel ja eh!-idel polnud lõppu. Kuid see kõik oli palju wähem kombewastane, kui hästikaswatatud noorte tüdrukute lohmetanud pilgud. Kõik olid nii bruttaalselt rahul, et see minugi waldas.

Et seltskonna nägudel ega ta puimal, ega ta mitte millegil selles ringis pole miski ühisi

minu looga. Peetagu ainult filmis selle isedraalil'ust.

Rujulatagu omale ette see wilets, punaseks wõõbatud kõrts, haistetagu wiinaauru, kuulatagu rõõmukija, jäädagu sira Faubourg'i fefet neid tööliste, neid raulastid ja neid waeleid naiti, kes maitsewad meeskult ühe öö lõbu.

Mänguseltskond seisis koos kolmest pimedast lähemast pimedate-afutusest; esimene mängis wiilulit, teine klarinetti ja kolmas flageoletti. Kõik kolm kolku said öö pealt 7 franki. Selle hinna eest ei mänginud nad siis ta mitte Rossini ja Beethoveni, nad mängisid mis tahisid, mis oskasi; keegi ei teinud neile etteheitid. See meelbis mulle pidulistest.

Muusika aga tungis nii toorelt kõrwa trumminahale kallale, et ma — niipea kui olin heitunud ülewaatliku pilgu seltskonna peale — ainult weel pimedate-triot filmas pidin pidama. Silmapilkelt aga olin muutunud järeleandlikuks, kui nägin pimedate wiletsaid hilpe. Nad kandisid pimedate-afutuse tawalist ritetust.

Need kunstnikud asusid aua-awauses; tuli lähedale astuda, et nägusid näha. Ma ei lätnud kohe nende juure, kuid kui sinna läksin — oli ast otsustatud. Kuidas see tuli, seda ei mäleta ma isegi.

Pulm ja muusika unnesid, mu undisshimu ärkas elule, sest mu hing tungis klarinettimängija kehasse. Wiulimängijal ja flageolettipuhujal olid harilikud näod, täitsa tawalikud pimedatenaod; täis tähelepanuliku ja tõsist pingutust. Kuid klarinettimängija nägu oli üks farnastest, mis silmapilkelt kõidawad oma külge iga kunstniku ja filosoofi.

Rujutatagu omale ette Dante gipsimast — punases lambivalguses, ja üle selle üle hõbevalgete jünste mets. Selle ühe pea mõrnat ja waluliku ilmet suurendas tuntawalt ta pimedus; sest pimedad filmad elasid mõtte wõimust; see helkis filmatoobastust kui here walgus, wõis näha, et sellesse otsaotsesesse on raiunud ainult soow, sellesse otsaotsesesse, mis oli täis kortse kui wana müür täis praegusid.

Wanamees puhus kogu aja, ei pannud tähele et takti ega wiit; sõrmed tõusid ja wajuftid, liigutasid wanu klahwe mehaaniliselt, talle oli täitsa ükskõitne, kas ta kõrwale tagus wõi mitte; tantsijad panid seda sama wähe tähele kui ta oma pimedad ametiwennad. Pldasin teda itaallaseks. Sest tahisfin, et ta itaallane oleks, ja ta oligi seda. Üle selle wana Homeroose lebas miski suurt ja despoollikku, näis, nagu kannaks ta eneses mingi kaduwusel pühendatud Obüsseta. Ta oli niitõrra tõsine juurus, et ta wõis triumfeerida üle oma wilet-

*) 2 franki Prantsuse rahas-75 endist Wene kopitat.

sufe, despoitism oli seewõrra metsik, et ta waelust wõis taltsutada.

Ta aujametseks näos ei puutunud ükski neist kirgedest, mis teewad inimese kohasets kas kriteos wõi headuse kordajaatmijets, mis wiivad inimese kas kangelase wõi roimari teedele.

Rääwärm oli kahwatu, hallid rüpsmed warjajid silmatööpuid, milles täis hirmu wõis oodata mõtte walguse uuekti ärkamist, samati nagu kardetaks, kui loopa läwele astuwad törwikute walgulsel sõjaritiusus rööwliid. S. N. S. lihasst puuris elas lõwi, kelle miha asjata oli wõidelnud puuri raudade wastu. Ahastuse tult lamaa lammatatult tuha all, ja laawa oli jahgunud; kuid waod, waremed, weibi suitju kuulutafid purste ägedusest ja tule häwitustõõst. Need mõtled, mis esile kutsus selle mehe waatlemine — olid sama soojad minu südames, kui nad külmad olid tema näos.

Pärast iga tantju riputafid wiulimängija ja flageoletipuhuja oma instrumendibid oma punakate kumbede nõõbi otsa, sirutafid kae aknaawaufe poole, kus seisid nende jaoks määratud asjad — ja pakkufid itaallasele terwe klaafi. Ta ise ei saanud seda teha, sest akna- laud oli just tema selja taga. Ja igakord tänas klarineti mängija wiisaka peanoogtusega.

Pimedate liigutused olid täpisealsed, nagu see pimedate juures harilik on. Tundus, nagu näeksid nad isegi.

Läheneftin pimedatele, et kuulda, millest nad omawahel kõnelewad; kui aga nende lähedusse olin jõudnud, haifisid nad nähtawasti mu lähedalwiibimist ja said aru, et ma ei ole harilik tööline — ning waifisid

„Kus maalt Teie olete, klarinetimängija?“

„Weneetsiaft,“ wastas pime kerge Itaalia rõhuga.

„Kas olete pimedana sündinud, wõi olete oma filmawalguse.“

„Dunnetuse tõttu kaotanud,“ wastas ta kiirelt, „araneetud lae pärast.“

„Weneetsia on ilus linn, mul on ju kawa aega soow sinna sõida.“

Wanamehe nagu läks röömsamaks, tärkas elu ta kortsudesse; äge waimustus käis läbi ta kela.

„Kui Teiega koos lähetsin, siis ei kaotaks Teie aega,“ sõnus ta.

„Urge rääkige talle Weneetsiaft,“ ütles wiulimängija, „muidu hakkab meie doosh pajatama ja ei lõpeta nii pea, sest ta on juba laes pudelit wiina sisse joonud.“

„Edasi, wanamees, mäng lähed edasi,“ ütles flageoleti puhuja.

Rõik kolm jatkafid mängu; kuid fogu mängu kestusel näis mind weneetsialane tähele

panewat ja nagu aru saawat, et mul tema wastu suur huwi ou.

Ta nagu polnud enam kurwa ja külma ilmega; ma ei tea, mis lootus ta näojooni pehmenbas ja ta kortsudest tungis sinaka leegina; ta naeratas ja äigas taskurätiga üle üle oma julge ja hirmsa otsaesise; lühidalt, ta oli rõõmus kui isik, kes sest räägib, mis ta! kõige enam südamele lasub.

„Kui wana Teie olete? pärisin.

„Kahetsakümmendkaks aastat.

„Kui kawa olete juba pime?“

„Peaaegu wiiskümmend aastat,“ wastas ta sääraste tooniga, et aru wõis saada, et ta niipalju ei kahjatse kaotatud silmanägemist, kui mingi suurt wõimu, mille ta kaotanud.

„Miks nimetawad Teid teised dooshiks?“ pärisin edasi.

„Ah, rumalus! Olen Weneetsia patriitslane, ja oleksin wõinud sama hästi dooshiks tõusta, kui iga teinegi.“

„Kuidas on Teie nimi?“

„Siin tulsutakse mind Père Canet. Kunagi pole mu nime teistit registrisse tähendatud; Itaalia keeles oli mu nimi Marco Jacino Cane, Wareese würft.“

„Kuidas? Mii siis olete Teie kuulsa kondottiere Jacino Cane üks järeltulijast, kelle wõidetud maakonnad praegu Milaano hertsogi kätte on läinud?“

„E w e r o,“ ütles ta; „tol ajal põgenes Cane poeg, et teda Wiscontid ei tapaks — ja lasi end Weneetsias Kuldsees raamatus registreerida. Kuid praegu on sama wähe Cane'dest olemas, kui on olemas Kuldne raamat.“

Seejuures tegi ta liigutuse, milles awaldufid kustumud isamaa-armastus ja wastikus-tunne kõigt inimlikkude asjade wastu.

„Aga kui Teie olite Weneetsia senaator, siis olite wist ka wäga rikas. Kuidas olete kaotanud fogu oma waranduse?“

Selle küsimuse puhul tõstis wanamees oma näo minu poole, nagu tahaks ta mind näha.

See liigutus oli tõesti traagiline. Siis ütles ta:

„Dunnetuse läbi.“

Ta ei mõelnud enam joomise peale, waid lüftas uhke käelitutusega klaafi weini tagasi, mida talle wana flageoleti-puhuja pakkus — ja lasi pea longu.

Rõik need wäikesed üksikasjad aratasid minu uudishimu ikka enam ja enam. Kontertantju kestusel, mida siis kõit kolm mängisid, waatlesin ma wana Weneetsia grandet tunnetega, mis iganes wõiwad põleda kahesümmeaastase inimese rinnus.

Nägin Weneetjat ja Inuit Madriat, nägin ta häwinemist sel häwinenud näol. Jalutajin selles linnas, mis kõigile neile on armas ja kallis, kes temas elavad, sammusin Kialto juurest Canale Grande ääre, läksin alla Lido'ni ning tulin siis jälle tagasi katedraali juure, mis on oma algupärasuses nii uhke.

Waatlesin Casa d' Oro aknaid, millest igakõhel on eriehted; silmitajesin wanu mar-morpaleesid, lühidalt, kõiki neid imefid, mis asjatundjale seda enam meeldiwad, kuna ta neid omale nii ette võib kujutada, nagu ta seda tahab, kuna tõelik pilt midagi ta unistuste luulest ei purusta.

Nägin kõige suurema fondottieri järealtulijate elu, elas in selle nagu läbi; olis in ta õnnetuse järgi ja selle sügawa süüfilise ja moraalise languse põhjust; kõik see näis mulle weelgi ilusam heikiwa suuruse ja jälle ärganud aadli walgusel, mis paistis wanamehe näost.

Meie mõtted olid wiist ühes ja need samad, sest olen weendunud, et pimedus kiirustab mõttewahetust, kuna ta takistab tähelepanu teist asju waatlemast.

Selle tõendust ei tulnud kaua oodata. Facino Cane lõpetas mängu, tõusis üles ja astus minu juure. Ta ütles ainult:

„Läheme wälja.“

„Need paar sõna mõjusid minu peale kui elektrilööki. Pakkusin talle käewarre ja astusin õue.“

Kui nullital olime, ütles ta mulle:

„Kas wiite minu Weneetiasse? Kas tahate mind usaldada? Teie lähete siis rikkamaks kui kümme rikkamat Hollandi ja Inglise maja kokku, rikkamaks kui Nothchild, rikkaks nagu „Tuhajaüks öö muinasjutus.“

Arwasin, et mees hull on; kuid ta hääles tundus misti, millele ma wastu panna ei suutnud. Lasin end talutada, ja ta wiis minu Bastille'i kraawide juure jäärase kindlusega, nagu oleks ta näinud. Üsfindasel kohal istus ta kivil. Siia ehitati hiljem sild, mis ühendab Saint-Martin'i kaanali Seine'i jõega. Jätsin teisele kivil, otse wanamehe wastu. Hõbedasena läikis ta juuks kuuwalgel. Waius, mida waewalt segas kaugeit kostum bulwaa-ride lärm, õõ puhutus, kõik mõjus kaasa, et seda iskeeni eriti fantastiliseks muuta.

„Teie räägite noorele mehele miljonitest, ja Teie ei wõi ometi uskuda, et ta mingi põhjisel wõiks tagasi kohkuda kas wõi tuhande wiletsuse kannatamisest, et aga neid kätte saada. Kas tahate tema üle naerda?“

„Tahan surra ilma jumalaarmuta.“ wastas ta ägedalt, „kui see, mis Teie jutustan — õige ei oleks. Olin kahelümneaastane,

nagu Teie praegu, olin rikas, ilus, aadliõõst; seal tegin ehmese rumaluse, armastasin. Armastasin ni, nagu seda enam ei osata praegusel ajal; lasin enese kasti pakkida, teades, et mind seal kas wõi tappa oleks wõidud, ja ometi polnud mulle mu armsam misti muud lubanud, kui ainsa suudluse. Ta eest surra tähendas mulle kogu elu. A. 1760 hakkasin armastama üht Wendramini't; ta oli kahelja- teistkümneaastane ja kellegi Sagredo naine. See oli üks rikamateist senaatoritest, kolmkümmend aastat wana ja armastas hullumeelsuse ni oma naist. Mu armsam ja mina olime ilmsüütud kui kaks keerubiimi, kui Sagredo meid nägi — parajasti, kui üksteisele kõnelesime armastusest. Olin sõjariistuta, ta ei taibanud mind, fargasin ta kallale, kagistasin ta surnuks ning pöörasin kaela kahekorra nagu kanal. Tahtsin põgeneda Bianca'ga, kuid ta ei tahtnud; nii on naised! Põgenesin üksi; mind mõisteti süüdlaseks, mu warandus wõeti riigi kätte mu pärijate kasuks; kuid mul olid kaasa mu teemandid, wiis Tiziani maali ja kogu mu kuld; läksin Milaanosse, siin leidsin rahu; minu küsimus ei huiwitanud riiki.“

„Ta peatas filmapilguks.“

„Wäike märkus, enne kui jätan,“ ütles ta siis. „Kas on naise mõtteilmal raskejalgsuse wõi andumise ajal lapse peale mõju wõi mitte, niipea on kindel, et mu ema ajal, mil ta mind südamel all kandis, suurt kirge kulla wastu tundis. Tunnen kustumatut igatsust kulla järgi, ja selle igat'use rahuldamine on minu elule nii tarwilik, et ma kogu oma elu lestuksel kunagi pole olnud kullata; pean kulda katsuma, kättega kobama; kui weel noor olin, kandsin alati kuldehteid; alati oli mul ligi kaks kunni kolm- sada tukatit.“

Kui ta seda ütles, tõmbas ta taskust kaks tukatit ja nättas neid mulle.

„Halstan kulda. Ma ei saa enam näha, kuid ometi peatun ma alati juweelikaupmeeste akende taga. See kirg on minu häwitanud, olen läinud mängijaks, ainult et kullaga mängida. Pole olnud kaabakas, kuid mind on wiletsalt petetud, olen enese häwitanud. Kui olin kaotanud kogu oma raha, siis haaras mind hiiglaigatsus Bianca järgi. Salaja tulin tagasi Weneetiasse, leidsin ta üles ning kuus kuud aega olin õnnelik. Ta hoidis mind peidus oma palees, andis kõik, mis mulle eluks waja oli. Arwasin, et wõin nii oma elu lõpetada. Proweditore igatses Bianca armastust; ta teadis ülihästi, et tal tegemist on wõistlejaga; Itaalias haistetakse seda; ta pidas meid terawalt filmas, tabas meid woodist, see näru! Saate wiist aru, et meie üksteisega rängalt

mõtlefime; ma ei lapanud teda, vaid haamasi
 ainult rakkesti. See juhtumus hävitas
 mu õnne. Sellest päevast saadik pole ma
 Bianca't enam näinud. Ühest ja rõõmsalt
 olen elanud, Louis XV duelonnas olen näi-
 nud kõige kuulsamaid naisi; kuid üheski neist
 ei leidnud ma oma Veneetsia daami ilu ja ar-
 mastust. Proweditorel olid oma mehed kaa-
 fas, ta hüüdis need plattsi, need piirafid palee
 ümber, tulid fiske; kaitsefin end, et Bianca
 filmi all surra, kes mind oli aidanud prowe-
 ditorel tappa. Wanasti ei tahtnud see naine
 minuga põgeneda, nüüd aga, kus olime elanud
 kuus kuud õnnelikult koos — igatses ta mi-
 nuga ühist surma. Teda haamati. Siis pai-
 sati mulle lai mantel üle pea, wõeti finni,
 kanti gondoli ja wiidi maa-alusesse wangikotta.
 Olin kahetümnekaheaastane ja hoidsin oma
 mõõga käepidemest nii kõvasti finni, et waja
 oleks olnud mu käsi maha raiuda, et käepidet
 omale saada. Kogemata juhus wõi kawatfus
 käskis mind seda rauatükki fongi ära peita,
 nagu wõiks ta mulle weel fordi abiks olla.
 Minu eest kanti hoolt ja ükski mu haawadest
 polnud surmaw. Kahetümnekaheaastane saab
 kõigest üle. Mind kawatseti ära tappa. Tegin
 enese weel haigeks, et aega wõita. Urwafin, et
 mu wangitoda õige kaanali läheduses asub.
 Mu kawatfus oli nüüd: müür läbi puurida,
 üle kaanali ujuda, kas wõi uppumishinda
 makstes. Mu lootus põhjenes järgmistel ole-
 tustel: kui wangiwahd mulle süüa tõi — wõi-
 fin feintel järgmist sõnu lugeda, nagu: palee-
 kül, kaanalikül, keldrikül. Selle terawmee-
 lega warustatud, mida annab inimesele tung
 wabaduse poole — uurisin wälja kättega koba-
 des Araabia kirja ühel kiwil. Selle kirja au-
 tor oli tahtnud oma järeletulijatele teatada,
 et ta faks kiwi alumises müüriosas lahti on
 kangutanud ja üksteist jalga sügawa tee wal-
 mis on kaenanud. Et oma tööd jatkata — oli
 ta kõik wälja kaawatud kiwifeseid ja mulla põ-
 randale ära pidanud jaotama. Isegi siis, kui
 intwifitorid ja wahid oma maja wastupida-
 must poleks usaldanud, oli wõimalik põrandat
 kõrgendada, ilma et sellest keegi midagi oleks
 märganud. Wangikongi põrand oli nii madal,
 et siia mitu trepiastet alla tuli astuda. See
 kohutaw töö oli aga selle mehe jaoks üleliigne
 olnud, kes ta oli alustanud; fesi kuna töö poo-
 leli oli jäänud, wõiks arvata, et töö tegija
 mitte enam elawate fillas ei wiibi. Et aga
 see waewaline ja kannatust nõudew töö lõpe-
 tamata ei jääks, pidi keegi järgnewatest wan-
 gideft Araabia kirelt oskama. Olin Armeenia
 kloostris Hommikumaa keeli õppinud. Laufe,
 mis oli kirjutatud kiwi teisele poolele — ku-

lutas õnnetu saatust. Ta oli furnud oma hiig-
 larikkuse ohwrina; Veneetsia tundis huwi selle
 wastu ja pidi selle kas wõi wägivallega oman-
 dama. Tarwitafin fuu aega, enne kui lõpule
 jõudfin. Töö filmapiltudel ja puhkudel, mil
 ma wäsimuse pärast edasi ei saanud laemada
 — kuulsin kulla kõla, nägin tulda oma ees, olin
 pimestatud teemandite tuleft. Dodate! Fordi
 õõsel tabas mu nööri teras puud. Teritafin te-
 r-ft ja puurifin augu puusse. Et töötada, pi-
 din kõhul ae'ema nagu madu; tõmbafin riided
 seljast, nii et olin täitfa alasti, puurifin kui
 mütti, firutades faks fätt ettepoole ja tugeses
 juhustikule kiwile. Faks päewa enne seda, mil
 pidin ilmuma oma kohtunikude ette — kawat-
 sefin wiimast kaitset teha; puurifin oma raua
 puusse ja peagi ei pannud mulle miski afi
 enam wastu. Kirjutage ette minu üllatust, kui
 seda anku nägin! Olin keldri puuseina taga.
 Kelder oli nõrgalt walgustatud. Kuid siiski
 nägin oma ees kullahunnikut. Doosh ja üks
 „Kümneft“ oli keldris — selgesti kuulsin nende
 häält; nende sõnadest fain peagi aru, et fin
 seifid wabariigi falawara, dooshide annetufed
 ja sõjasaakide ülejägid, mida lutsuti „Veneet-
 sia pennis;“ iga sõjakälgu faagift wõeti miski
 ja kfati endise waranduse juure. Olin pääs-
 tetud. Kui wangiwahd tuli, tegin talle ettepa-
 neku, mind päästa ja minuga ühes ära põge-
 neda. Tahifime kaafa wõtta niipalju kui igane
 wõdifime. Ja wahd ei kõhelnud kaua, ta
 oli nõus. Üks laew fõitis parajasti idaranda,
 kõik ettewaatus-abinõud wõeti tarwitufele.
 Bianca aitas mind igalpool, kus tema abt minu
 käfilasele waja oli. Et mitte asja kahtlaseks
 teha, pidi Bianca meiega alles Smürnas ühi-
 nema. Fordi õõsel juurendafime augu ja ront-
 fime Veneetsia falajasfe warakambri. Milline
 õõ! Nägin tünni ääretafa täis kulda. Teises
 toas oli faks hõbedahunnikut. Keskele oli jae-
 tud tee, et wõimalik oleks läbi toa pääfeda, kus
 seifis kahes riidas fogu wabariigi hõbe. Ur-
 wafin, et wangiwahd hulluks läheb: ta laulis,
 hüples, naeris, mängis kullaga; ahwardafin
 teda maha lüüa, kui ta aega laotab wõi müra
 teeb. Oma rõõmus polnud ta üht lauda tä-
 hele pannud, kus seifid teemandid. Käfin ofa-
 walt selle laua juure ja täitfin oma madruse-
 bluust ja püfitafinud selle kallt kaubaga. Ar-
 mas Jumal, ma ei saanud kolmandikugi kaafa
 wõtta! Selle laua all seifid kullatükid. Näa-
 listin oma kaaslastele augu pähe, et ta niipalju
 kotte — kui iganes kanda jaksame — kullaga
 täidaiks. Tegin selgest, et see on ainuke wõt-
 malus, et meid wäljamaal ära ei tuntaks. Pär-
 lid, teemandid ja muud farnased wäärtafjad
 annawad aga pea meie asuloha teada. Nii

seletasin talle. Kui ahned me ka ei olnud, me mõisime ainult kasktuhat nae'a kullas kaasa wõtta ja seejuures pidime kuuks korda wangikoja ja gondoli wabel käima. Waajiposti weewarawa juures olime oma poole wõitnud, sest andsime neile kümnenaelalise kotikäie kulda. Mis puutub mõlemasje gondolieri'sse, siis arwasid need, et nad wabariiki teeniwad. Kui päew koitis — ahusime teele. Kui olime awaral merel ja mulle meele tuli see õõ, kui manasin oma mälestusse kõik need ärritused, mis läbi elatud, kui nägin oma waimusilmaga jälle seda hiiglawarandust, milles reitus minu arwates kolmekümne miljoni eest kulda, kahekümne miljoni eest hõbedat, mitu miljoni teemantides, pärlites ja rubiinides, siis kalbusin teatud määral hullumeelsusse. Olin kullapalawikus. Smünnas lätsime maale ja ka lohe Brantsusmaale sõitwale laemale. Kui Brantsuse laemale tulime — päästis minu Jumal mu kaaslastest. Sel silmapilgul ei saanud ma kuriteo ulatusest aru, mille juhuslikult korda olin saanud. Olime nii wäsinud, et tummalt üksteisele kõrwal käies ainult aega ootasime, mil mõimalik oleks oma wara rahus maitseada. Pole ime, et mees peaaegu oma mõistuse kaotas. Küll Teie weel näete, kuidas Jumal mind on karistanud.

Arwasin enese kindla olewat, kui olin Londonis ja Amsterdamiis kaks kolmandikku oma teemantidest maha müünud ja oma kullapuru eest olin ostnud kasulikke äripaberid. Siis olin wiis aastat Madridis peidus. a. 1770 tulin Pariisi. Olin wõtnud omale Hispaania nime. Pariisiis elasin uhket elu. Bianca oli surnud. Ke'et oma hiisgawat elu — mu tarw'atada olid kuuemiljonilise waranduse protsendid — läksin pimedaks. Ma ei tahtle, et see oli mu wangikoja-elu tagajärg; wõib olla, et aga mu mõime kulda näha — mu nägemise on rikkinud ja et ma n'i jelleks olin jündinud, et pimedaks jääda.

Tooford armastasin ma kedagi daami, seda mõllesin kosida; olin talle usaldanud oma nime saladuse. Ta oli pärit suursugu perekonnast; lootsin kõige paremat Louis XV toetusest. Tundsin piirita usaldust jelle naise wastu, kes oli Madame de Barry sõbranna. See daam soovitas mulle ühe Londoni kuulsama silmaarsti juure sõita; kuid paar kuud Londonis olnud, jättis ta mu Hyde Park'i maha; kogu mu waranduse oli ta kaasa wõtnud, nii et ma nüüd äätsa kehwas olin jäänud. Oma nime ei tohtinud ma kellegile nimetada, sest seega o'leksin enese Weneetsia kättemaksule awaldanud; kedagi ei tohtinud ma appi kutsuda, sest kartsin Weneetsiat. Naine läkitas mulle nuuskurid kaela

ja need kasutasid mu haiguse ära. Ma ei taha talle jutustada, mis ma kõik üle olen elanud, kuid need on kõik juhtumused, mis wäärt oleksid ühe Gil Blas'i sulge.

Siis tuli Teie rewolutsioon. Mind sunniti pimedate-asutusse kolima; stia lasti minu see naine tuua pärast seda, kui ta mind kaks aastat Bicêtre'i hullumajas kinni oli pidanud. Ma ei suutnud teda tappa; ma ei wõinud ju enam näha, ka puidus mul raha, et mõrtukat palgata.

Oleksin ma ainult Benedetto Carpi, s. o. oma endise wangiwahi käest enne ta surma küsinud, kus mu wangikoda asus, siis oleks ma ka waranduste asukoha leidnud ja Weneetsiasse tagasi läinud, kui wabariik Napoleoni poolt häwitati.

Kuid mu pimeduse peale waatamata läheme Weneetsiasse. Küllap leian oma wangikoja ukse, küllap siis näen läbi müüri kulda, haistan siis kulda kas wõi wee alt, mille warju ta on peidetud, sest sündmused, mis häwitaksid Weneetsia mõimu — on säärased, et waranduste saladus Wendraminiga, kes oli Bianca wend ja doosh ja kes mind kindlasti oleks lepitanud — wälja on surnud.

Olen saanud teadaandeid esimesele konsule, olen saanud märgukirja Austra keisrile; kõik on minu tagasi lükanud, on ütelnud, ma olla hull. Tulge, läheme Weneetsiasse. Kui praegu läheme kerjustena, siis tuleme tagasi miljonääradena. Ootame tagasi minu mõisjad, ja Teie oleksite pärija ja Wareese würst."

Kõigest, mida kuulsin — olin wapustatud. Mu fantaasias kujunes see jutustus luule suurusks. Ja kui nägin oma ees halli pead ja Bastille'i kaanalite tumedat wett, siis mõllesin ma Weneetsia kaanalite ninuwa wee peale ning ei suutnud sõnagi wastata. Jacino Cane arwas, et teda samati mõistan kui kõik teised, s. o. käis üle'ewat kaastunnet; ta tegi liigutuse, milles awaldus kogu ahastuse filosoofia. See jutustus oli ta nähtawasti juhatanud ta õnnelikkudesse päewadesse, Weneetsiasse. Ta haaras oma klarineti kätte ning mängis kurgwalt ühe Weneetsia laulukese, barcarooli, milles ta jälle leidis oma esimese talendi, armunud patriitslase talendi. See tundus mulle kui „Super flumina Babylonis.“ Bifarad tungisid mulle silma.

Kui tulid mõned hillised jalutajad üle Boulevard Bourbon'i, siis jäid nad kindlasti wist seisma, et kuulatada seda wiimast maapagulase palwet, seda wiimast kaebet nime pärast, millega ühenduses seisis mälestus Bianca'st. Kuid kullal oli peagi jälle ülekaal, ja see saatuslik kirj kusstutas peagi nooruse helgi.

„Jäta ja alati näen seda vara oma ees, kui magan, kui walwan. Näen teemandid lätkimat; ma pole nii pime, kui ehk arvate. Kuld ja teemandid helgivad mu öös, wilmse Facino Cane öös, sest mu tiitel lähed Memmi suguwõltsasse üle. Mu Jumal! Mõrtsuka karistus on wara peale hakanud! A ve M a r t a . . .“

Ta pomises paar palwet, millest ma arn ei saanud.

„Päheme Weneetsiasse,“ hüüdsin, kui ta üles tõusis.

„Nii siis olen lõpuks ometi kellegi leidnud,“ hüüdis ta, ja puna tungis ta kollasesse näkku.

Wiisin ta tagasi, talle kätt pakludes; pi-medate-asutuse wärawas surus ta minu kätt. Samal silmapilgul läksid meist mööda paar pulmalist ja laulsid tälest kõrist.

„Kas läheme homme?“ päris wanamees.

„Niipea kui raha on.“

„Kuid mõime ka jala minna. Küllap ma terjan . . . olen tugew. Ja kui näen kulda oma ees, siis ei tunne ja wanadust.“

Facino Cane suri samal talwel. Kats kuud olt ta haige olnud. Waenete oli enese ära külmetanud.

Kaswagu weel.

Saksa kirjaniku Max Hirschfeldt'i ajalooline jutt.

Aastal 1635, nii siis ajal, mil peaaegu kõik Euroopa riigid üksteisega sõdisid, pääsis sõda lahti ka Prantsusmaa ja Hispaania wahel ning kestis täis 24 aastat.

Prantsusmaal asutati kohe wabahtlikud wäeõsad, kes noore krahw de Mirlemonti ülemjuhatusel — krahw de Mirlemont kandis kindrali aunime kallalekipujatele pidi wastu astuma. Aga enne kui krahw oma wägedega pealinnast lahkus, oli tal waja weel üks eraasi õiendada, nimelt abiellu astuda.

See asjalugu ei oleks wahest eriti nimetamise wäärt, kui temale määratud naine mitte ei oleks olnud alles neli-teistkümmed aastat wana.

On tuttaw, et tol ajal, nagu ka waremäl keskajal kuningakojas ja kõrge aadelisoo keskel niisuguseid abiellumisi ette tuli, jah, isegi lapsed, kes alles kätkis wiibisid, pandi abiellu, kui kõrge poliitika seda nõudis.

Krahw de Mirlemont oli läbi ja läbi mõistlik kolmekümneaastane mees, kes selgesti teadis, et see ta abiellu astumine lollus oli. Kuid neljateistkümneaastane markiise Heloise de Seymor oli määratuma rikkuse ja suure mõisa pärija ja see mõis seisis krahwi mõisate naabruses. Krahwi mõisate peal oli palju wõlga, sellepärast uskused mõlemapoolsed sugulased ja sõbrad, et ühendus krahwi ja markiisa wahel kasulik oleks, aga kõik pealekäämised olid krahwi juures siiaamaani luhta läinud,

kuni kuningas asja oma kätte wõttis ja talle otse käsu andis abielusse astuda.

Nüüd andis krahw de Mirlemont järele, aga selle tingimisega, et ta kohe peale laulatust hobuse selga astuda ja sõtta minna tohiks, kuna ta noor abi-kaasa teda kodus mõisas pidada ootama.

Ja nii see sündiski.

Juba kahe aasta jooksul oli Heloise ilusaks naiseks sirgunud, nii et sugulased krahwile sõtta kirjutasid, aeg olla paisteabielust tõsist abielu teha — tulgu ta aga warsti oma noort prouat waa-tama.

Kuid krahw wastas ainult:

„Kaswagu weel!“

Ka hiljem, kui need kirjad ja kutsed kordusid, wastas krahw sedasama.

Wiimaks sai ta oma noore naise enese käest kirja, milles ta teda palus lühikesekski ajaks tagasi tulla, sest et mõisates hädasti midagi waja olla muuta. Kuid krahw wastas seegi kord ainult:

„Kaswagu weel!“

Sest ajast saadik ei saanud krahw kodust enam ainustki kirja, wälja arwatud ainult walitseja aruanded. Biarritzi sõjalaagris, kust ta hispaanlasi pidi takistama piirist üle tulema, unustati peagi, et krahw üldse abielus oli, ja daamid, kes Pariisist wõi prowintsist oma sugulasi ohwitseride keskel tulid küllastama, proowisid enam kui ükskord krahwi meelekindlust, tema südame peale tormijooksu ette wõttes.

Aga mida tungiwamad need katsed olid, seda enam taandus krahw, kuni ta wiimaks daamide seltsist üldse katsus eemale hoida.

Ja ometi pidi temagi tund lööma.

Tema asetäitjaks sõjawäe osa juhatuses oli kolonel de Filibert, üle kuuekümne aasta wana mees, ja krahw andis ta wanadusele seda au, et ta nõupidamiste puhul kolonelli mitte oma juure ei kutsunud, waid ise tema telki läks. Juba mitu korda oli ta niisugustel juhustel üht imeilusat noort neiut märkeanud, kes alati tema tulekul silmapilk telgi sisemistesse ruumidesse kadus.

Wiimaks ei jõudnud ta ennast enam taltsutada, waid küsis kolonellilt, kes see noor daam on.

„See on minu sugulane, kelle minu abikaasa mõni päew tagasi ta omal soowil kaasa on toonud,“ oli wastus. „Tema tahtis heameelega sõjalaagri elu ise oma nägemise järeletundma õppida.“

Sest ajast saadik otsis krahw enam seltsi, wõttis isegi Biarritzis toimepandud ohwitseride tantsupeost osa, kuna ta muidu iial laagrist niisugusel otstarwel ei lahkunud.

Ja warsti hakatigi rääkima, et ta kolonel de Filiberti õetütre wastu hea olla. Tõepoolest kaswas krahwi armastus noore nei u wastu ja ilmaaegu wõitles ta ise selle ikka enam ja enam kaswawa kire wastu.

Ühel päewal wiimaks, kui ta noore daamiga kolonelli telgis üksi kokku sai,

awaldas ta noorele daamile leekiwail sõnul oma armastust.

See naeratas ainult, ja kui krahw wastust nõudis, wastas ta:

„Ma kahtlen Teie armastuse otsekohe suse juures, herra krahw.“

„See kahtlus ei wõi olla tõsine,“ hüüdis krahw. „Teile peab ammu selge olema, kui suur minu armastus on.“

„Olgu ta ei tea kui suur, kaswagu weel!“

Wiimaseid sõnu rõhutas nei u nii iseäralikult, et krahw sellest aru sai.

„Need sõnad,“ ütles ta kahwatades, „on pärit minu abikaasa lähedusest —“

Ei, nad tulewad Teie oma abikaasalt.“

Üllatatult wahtis krahw rääkijale otsa, ja märkas alles nüüd wäikest kuldbri ljantristi, mille ta oma ema pärandusest wõtnud ja pulmapäewal oma wäiksele naisele kinkinud, ja nüüd tundis ta ka selle lapse näojooned ära, kellega ta oli altari ees seisnud.

„Heloise, kes wõid mulle andeks anda?“ hüüdis ta põlwili wajudes.

„Mitte siin,“ wastas Heloise naerata des, „aga meie mõisas tahan oma meest heameelega wastu wõtta, kui ta leiab, et ma nüüd juba küllalt olen kaswanud.“

Weel sama päewa õhtul andis krahw wäejuhatuse kolonell de Filibertile ja reisis oma nooriku seltsis mõisasse.

Küsiw nei u.

Läti luuletaja J. Rainis.

Oh ütle, sõber, ütle,
kust wõtsid sa nii kirjud sõnad?
„Ma waatsin kaua inimeste hulka.“

Kust wõtsid sa nii kuumad sõnad?
„Ma waatsin kaua, kaua päikse lõõmu!“

Kust wõtsid sa nii suured sõnad?
„Ma waatsin kaua mere kaugusesse.“

Oh ütle, sõber, ütle,
kust wõtsid sa nii waiksed sõnad?
„Ma waatsin kaua ise oma hinge.“
Kust wõtsid sa nii armsad sõnad?
„Ma waatsin kaua sinu silmadesse.“
Kust wõtsid sa kõik sõnad sügawad?
„Ma waatsin kaua, kaua surma sülle!“
Oh sõber, armsam sõber!

Katariina ja Kata.

Ungari kirjanik Ferenc Herczeg.

Ühel kenal kewadepäewal juhtus, et Kata parajasti woodi ees waibal põl-witas, kaks pikka musta siidikinnast käes, kui hertsoginna Katariina oma walge pea woodi pitsi-eesriiete wahelt wälja pistis.

Hertsoginna silmitses teda tüki aega imestades.

„Mis sa nendega teed, Kata?“

„Need on sukad, kõrgus.“

„Aga, laps, mina pole ju ahw, et ja-las peaksin kindaid kandma . . .“

Nüüd alles märkas Kata oma hirm-sat eksitust. Ta punastas sügawasti, laskis oma pea äkki woodi äärele wa-juda ning hakkas kibedasti nutma.

Hertsoginna, kes seda pisaratewoolu nähes otse ehmatas, katsus teda ra-hustada.

„Noh, mitte nutta, mu armas. Kui sa just tahad, siis wõin ju ka minugi pärast sukkade asemel kindad jalga tõmmata.“

Kuigi Kata hertsoginnat toaneitsina teenis, ei wõi teda ometi hästi teenijaks arwata. Temal oli hertsogikojas hoopis iseäraline seisukoht. Juba kümne aasta eest oli ta sinna tulnud, kui ta isa, waene mäemees, kolmekümne seltsi-mehe kaasas oli all kaewanduses surma saanud.

Teade sellest õnnetusest oli ka hert-sogilossis palju leina ja kaastunnet äratanud ja wäike hertsoginna Kata-riina wõttis waese mäemehe waese-lapse hea südame sunnil enesele män-guseltsiliseks.

Mänguseltsilisest sai hiljem toaneitsi ja toaneitsi täitis oma kohust ka kõige suurema täpsusega, kuni ta ühel ilusal päewal, nagu nägime, hertsoginna ilu-said jalgu tahtis siidikinnastesse peita.

Sest päewast saadik tulid Kata juu-res tihti nähtawale üsna kohutawad juhmusmärgid. Aitab sellestki, kui neist ainult ühe nimetame.

Hertsoginna tahtis kord minna pui-estikku ja saatis Kata trepilt tagasi Jaapani päewawarju tooma. Kõrgus ootas tüki aega trepil, mis liiwakiwist

tehtud ja pisut puudulikult kaetud Her-kulese kuju jalal seisis.

Wiimaks läks tal aeg selle poolju-mala seltsis ometi igawaks ja ta hak-has Katat otsima. Ta leidis Kata walge saali rõdult, kust ta õhetawal näol ük-sisilmi lõuna poole wahtis ja sellejuu-res Jaapani päewawarjuga wana metsa poole märku andis. Mets seisis just puiestiku taga.

Kui hertsoginna oma käe talle tasa-kesi õlale pani, ehmatas tüdruk wäga ja hakkas — nagu ikka — nutma. Ja igale küsimusele, mis hertsoginna talle esitas, wastas ta ainult uue pisarate-wooluga.

Mõistatuse lahendust polnud waja kaua oodata.

Kui hertsoginna pool tundi hiljem puiestikus jalutas, tuli temale wastu üks noormees, kes ametiriideid kandis. Kui nüüd hertsoginna juba selle üle imestas, et üks wõõras siin tohtis jalu-tada, siis imestas ta weel enam, kui see mees temale, kübar käes, wastu astus ja kahwatult kogeles:

„Kõrgus! Kõrgus!“

Hertsoginna jäi seisma ja küsis:

„Mis tahate?“

Wõõra segasest kõnest jaksas hert-soginna ainult niipalju aru saada, et ta nimi Sandor Farkas oli, et ta kui metsawaht hertsogi teenistuses seista, et ta Katat armastawat ja et Kata ka teda armastawat ja et ta kõrgust siin sellepärast oodanud, et temalt Kata kätt paluda . . .

Kui hertsoginna seda Katale hiljem jutustas, tegi ta temale ka õrnalt ette-heiteid:

„Miks ei jutustanud sa sellest mi-nule midagi?“

„Tema tahtis ju ka, et mina rää-giksin, aga mina ütlesin, et ennem suren . . .“

„Ja kui ma sind minna ei lase?“

„Oh kõrgus, siis suren silmapilk.“

Ja Kata hakkas — oma harjunud uuemal wiisil — jällegi nutma.

Ka hertsoginna oleks peaaegu nutma hakanud. Ta südamesse tekkisid eht emalikud mured.

„On ta siis vähemalt tubli mees, kas — noh, mis ta nimi on?“

„Oh kõrgus, kas Te siis ta nägu ei näinud?“

„Jah, sul on õigus, Kata, ta peab olema tubli mees . . . Tal on otsekohesed sinisilmad ja kõrge otsaesine — oo — ma silmitsesin teda õige teravasti.“

Õhtulaua pööras ta siis jutu õige ettevaatlikult Kata kihlusele, ja kui ettepanek, mis ta tegi, kõrgemalt poolt lahket vastuõttu leidis, ruttas ta õnnelikult oma toaneitsi juure.

„Kata, armsam Kata! Sina saad oma Sandori! Mina rääkisin papaga ja kõik on korras. Papa tunneb teda ja ütleb, et tubli poiss on . . . ta isa on sõjawäes kord aumärgigi saanud. Weimewaka eest muretsen mina.“

Kata oli nii suure õnne pärast otse keeletu ja suudles Katariina kätt wähetpidamata.

Siis ajasid nad wäikses saloonis weel kunni keskööni juttu. Nad olid lambid kustutanud ja ainult Wenedigu peegliraamis hõõgusid elektriroosid, mille pehme walgus kõige mõnusamaks widewikuks muutus. Katariina istus, walge öökuub seljas, madalal diiwaniil ja Kata tema jalgade ees waibal.

„Nii siis ütle, Kata, kas sa teda tõesti nii wäga armastad?“

„Oh, hirmsasti!“

„Ütle mulle, kuidas see on, kui inimene armastab?“

„Ah mu Jumal, nii iseäralik . . . Peab alati mõtlema ainult temale, ja tihti tuntakse magusat uimastust . . . Ja öösel ei saa magada . . . See on niisugune kurb õndsus, et rõõmustades tahaks otse nutta . . .“

„Ja millal said sa temaga tuttawaks? Kuidas see algas? Tahan kõik teada. Jutusta!“

Kata jutustas kõik.

Ühel väljasõidul saanud ta temaga tuttawaks, siis näinud ta teda ühe metsaametniku juures tantsupeol, hiljem saanud nad tihti aias ja metsas kokku..

„Kas olete üksteisele kirjutanud?“

„Muidugi — tihti!“

„Armastuskirju?“

„Muidugi — armastuskirju!“

Hertsoginna mõtles pisut aega, siis küsis ta:

„Kata, kuule, nüüd küsin ma sinult midagi õige suurt, aga ära sa liialda.. Ütle, kas on ta sind — suudelnud?“

Kata surus Katariina käe tummalt oma huulte.

Hertsoginna kummardas õhetades tema ligidale:

„Ütle mulle kõik! Kas on ta sind — suudelnud?“

Mõnus hämarus andis Katalle julgust.

Ta tunnistas kõik üles.

Jah, nad olid suudelnud — üks kord, kümme korda, sada korda — kes jõuaks neid kordi lugeda! Aias, metsas . . .

Weel kaua istusid mõlemad noored neid üheskoos, tummalt ja liikumatult üksteise ligidal. Peegli wärwilised rosetid hõõgusid saladuslikult, ilma et oleksid läbi tungida suutnud pimedusest. Kata oli oma õnnest joobnud ja Katariina tundis midagi magusat, õrna aimdust . . .

* * *

Kuus aastat on seitsaadik möödunud.

Herra ülemkütt Sandor Farkas oli kogu päewa väljas puuwaraste üle wihasanud ja kui ta nüüd õhtu eel koju tuli, oli ta, nagu ise ütles, wäsinud kui koer ja näljane kui hunt. Kata, kes waheajal ilusaks ümmarguseks paistunud, tuli talle uues, puhtas kodukleidis wastu.

„Wälk ja pauk, oled sina aga täna tore! „ütles Sandor ja suudles naise walget kaela.“

Kata wõttis mehe mõelitud suurt-sugu tagasihoidlikkusega wastu.

„Kõrgus käis õhtupoolikul siin,“ ütles ta hiljem.

„Oi, oi!“ imestas Sandor. „Sellepärast sa siis oledki nii uhkesti riides!“

„Ta tahtis oma ristilast weel kord suudelda ja mind jumalaga jätta. Mõtle ometi, ta andis minule suud?“

„Kui kahju, et mina siin ei olnud. Kui ta juba suudlusi oli jagamas, kes teab, ehk oleks ka mulle midagi jatkunud?“

Kata, kes kõjas kaswatalud, kuulis seda mossis mokiil.

„Sina oled tõesti wäga ninatark!“

Jlemkütt oli waheajal suurele tugi-toolile istunud ja tõmbas naise nüüd ainsa nõksuga oma põlwele.

„Ja mispärast jättis siis kõrgus sind jumalaga?“

Kata oli oma suurtsugu oleku lõpulikult kõrvaldanud ja seadis enda mehe süles lähedasti istuma.

„Tulewal nädalal sõidab ta pealinna... Seal on tal siis hertsog Fridoliiniga pulmad...“

„Ta läheb siis ikka tõesti hertsogile! Alles poole aasta eest kõneldi ju, et kihlus tühistatud...“

„Lollus! Kuidas oleks võidud seda tühistada? Ainult takistusi tuli wahela, takistusi, mida enne waja oli kõrwaldada...“

Wäike naine sai jälle lobisemise tuju, ja jutustas mis teadis.

„Hertsogil on nimelt armuke — keegi lauljanna. Mullu andis ta wanematele sõna, et selle maha jätab, ja siis tuli ta siia hertsoginnat kosima... Kodus mõtles ta aga asja uuesti ümber ja läks oma lauljanna juure tagasi... Sel korral oli hertsogi ja ta isa wahel palju kokkupõrkeid, aga hea Fridoliin tõrkus ja ei tahtnud mõrsjast midagi teada... Mõlemad pooled otsustasid siis kihlusi teadmatuks ajaks edasi lükata, kuni hertsogil ta armukesest himu täis saaks... ja nüüd näib asi juba nii olewat...“

„Ja kas meie hertsoginna ise seda asja ka teab?“

„Igatahes, sest et ju minagi seda tean; ja siis kirjutasid sellest ju ka ajalehed...“

„Ja ta wõtab hertsogi ometi wastu?“

„Sõbrakene, oled sina aga ka napakas! Kas usud, et hertsogite juures asi ka nii on, et esiti armastama hakatakse ja siis abiellu astutakse? Hertsog Fridoliin on kuninglikust werest ja nelja suurriigi walitsejagasugulane...“

Ülemkütt mõtles pisut aega.

„Missugune see hertsog Fridoliin õieti on? Mullu oli siin suur hulk her-rasid jahil... Seal oli üks nende hul-gas, üks wäike walgewereline, hirmus lolli näoga, kes alati oma sigaretti teiste sigarettide otsast põlema pani... Ta pea liikus nii weidrasti, nagu oleks ta tudisenud...“

„Ja jah, see ta on!“ ütles Kata.

„Ja sellele antakse meie roosiõis, meie ilus hertsoginna?“

Kata ei wastanud.

„Mis ütles hertsoginna meie wäik-sele?“ küsis Sandor hiljem.

„Kui ta teda suudles, siis olid ta sil-mad märjad. Ta ütles: „Ka oma risti-last ei saa ma enam näha!“ Ma tahtsin teda rõõmsamaks teha ja rääkisin ta uuest pealinnast... „Jah, linn on ilus,“ ütles hertsoginna, „ainult tihti udune. Ja udu kardan ma koledasti! Koledasti kardan ma...“

Wäike naine nihutas enda oma me-hele weel lähemale ja ta näol säras waikne rõõm, et ta mitte polnud sün-dinud kui hertsoginna.

Talw.

P. Grünfeldt.

Lund sajab, nii laia ja paksu,
ta helbed heljuwad reas;
külm aiateibas lööb plaksu,
puil walged kübarad peas...

Mis suwel weel oli ilus
ja õitses ning haljendas,
nüüd sügawa lume all wilus
siin uinub — nii puu kui aas...

Kus suwel lõõrisid lööd,
seal waikus nüüd walitseb:
kõik lohud ja loigud ja nõod
talw tasaseks talitseb...

Lund sajab, nii laia ja paksu,
ta helbed heljuwad reas;
külm aiateibas lööb plaksu,
puil walged kübarad peas...

Ka minul... Sest suwi on läinud
ja käes ju talwekuu,
ja külm, see on wõõrsil käinud
mu lilleaias ju...

Kuid siiski — mu sügawas rinnas,
seal küllalt weel kuumust ja tuld:
seal elujõud alles on hinnas
ja kumendab nagu kuld!

Speäralif tingimus.

Saksa kirjaniku H. Courths-Mahler'i romaan.

„Lähme ballile, Armin!“

„Mis sealgi peale hakata?“

„Lõbustame ja lõdme õhtu surnuks.“

„Kallis sõber, ka lõbustus ei suuda mind aidata.“

„Aga pöörab vähemalt ju mõtted teisale.“

„Ja ometi lähewad täna mu mõtted teed, mis ikka jälle sinna tagasi wiib, kus nad olla ei ei tohi. Lähem parem koju.“

„Et seal kurbid mõtteid mõlgutada. Ei, sel ei ole mingisugust mõtet.“

„Ka ballile minekul ei ole mõtet. Seal peaks ma ikkagi waimurikas olema. Ei, Hans, täna ei taha ma lihtki inimesi näha!“

„Oled iseendale halb seltsiline. Tule laasa! Schliewen ja Werbern on ka seal.“

„Jälle üks põhjus arajäämiseks roh'em. Neile mõlemile naiste põlgajatele oleksin täna pilke sihtlanaks. Nad teavad jama hästi kui sina ja mina, et Aleksandra Wendhoben nind ära põlgas ja täna omi pulmi pühitseb. Nende häbematuks oleks see ainult parajaks toibuks. Üldse ei salli ma neid kaht pesimisti. Eft mind küll naine petnud, usun siiski neisse. Et nende suhtes tooreid pilkeid kuulda, selleks olen oma ema liig armastanud. Ei — jäta mind rahu! Mine üksi, kui see sulle lõbu pakub.“

Hans von Rippach leerutas heledaid wurrusid ning kehitas õlgu.

„Ka mulle ei tee see lõbu,“ ütles ta tõrjudes. Tahtsin ainult, et sina meelelahutust saaksid.“

„Oled hea pois, Hans, tänan sind. Kuid minule ei aita ütski meelelahutus. Sarnastele tundidele peab wastuwaidlemata alluma. Mõtleled ja, et sundan üldse millegi muu, kui tema peale, mõtleida. Ja selle, et ta täna teise omaks saab ja lollid üle naerab, kes oma waejusel julges kätt ta järele wälja sirutada. Nagu et oleks tema, Aleksandra, millegiks muuks maailmas, kui oodata kuni waene asjesor lihtsa teenistustoha leidnud!“

Neis sõnades kuulduis sügaw mõrudus ja tige enesepilge. Armin von Leyden kannatas nähtawalt walusalt.

Noored mehed sammusid waltides edasi. Rippach mõistis, et siin wastuwaidlemine ei aita. Lülki aja pärast küsis ta rahulikult:

„Ütle julgelt, kui minust lahti tahad saada, ma ei pane seda pahaks.“

„Ei. Kui mu halb tuju sind ei sega, siis lähme ja joome kufagil walfses nurgas pudel weini.“

„Hüwa, see on juba sõna. Ruhu läheme?“

„Täitfa ütksõit.“

„Siis läheme siia ümber nurga. Siin letame, mis waja.“

Nad pöörasid walfsele põiktänawale. Mõne minuti pärast olid nad kohal.

Rippach tellis weini ja walas klaasidesse, tõstis siis klaasi ja ütles tõsiselt:

„Et su südame haaw warsti termeneks! Aleksandra ei ole seda wäärt, et üks mees oma elu tema pärast rikub.“

Leyden tühjendas walfides klaasi ja sundis ennast küsimuste peale wastama. Ka Rippach ei leidnud oma harilikku lõbusat ja elurõõmust tooni. Ta ilusale, wärskete näole ilmus pahameele ilme. Rõhuwalt tundis ta, et sõpra aidata ei suuda.

Peale kella kahtteist tõusis Leyden korraga üles.

„Ära pane pahaks, Hans, lähem koju, olen tõesti wäsinud.“

„Kah hea — tee, kuidas heaks arwad.“

Ta hüüdis kelnert ja maksis. Siis lahkusid nad restoraanist.

Rippach saatis Leydenit walfides ta korterini. Siis lahkusid nad lihtise, sooja täepigistusega.

„Nagemiseni kuni homseni.“ —

Leyden sammus walfides trepist üles ja astus oma korterisse, mis elu- ja magamis- toast koos seisis. Wisikas pimedas palitu seljast ja süütas siis lambi põlema.

Tarretanud pilgul wahtis ta tükk aega tulle. Walgus langes ta ilmerikka, terawalt lõigatud näole ja helkis tumedaks filmis:

Siis langes ta tugitooli ja peitis näo kätte waha. Istus selles olekus mitu tundi liigutamata. Wiimaks äratas teda külm sellest tui- musest. Ta tõusis püsti ja astus akna alla, mis jäällilledega kaetud. Minuti pistke nurk oli neist tühi. All tänawal wärses laterna walgus külmas põhjatules. Armin õhtas sügawalt, puhus tule ära ja läks magamistuppa.

Rahu aga ei leidnud ta sel ööl.

Kui ta järgmisel päeval ametist koju tuli, astus Rippach ta poole sisse.

„Sermus, Armin! Kaotasin sind Aleksandri platsil filmist. Armasin tohe, et sind siit leian. Kas ei ole sul midagi juua?“

„Konjakit võid saada.“

„Anna aga sija!“

Leyden võttis kapiist pudeli ja faks klaasi. Kui nad täitnud, ulatas ta Rippachile ka paberostid ja tikutoosi.

„Ole hea, suitseta!“

„Tänan. Kas sa ei suitseta?“

„Siiski, kohe peale sinu.“

Mõlemad süütasid paberostid põlema ja suitsetasid üht aega vaikides. Siis astus Leyden Rippachi juure ja pani käe naerata-des ta olale.

„Sul ei pruugiks tõekesti minu eest hoolit-seda, sõber. Saan sinust väga hästi aru ja olen sulle selle eest tänulik. Kuid siiski on kasuta, et minu seltskonnas igavust tunned.“

„Numalus,“ hüüdis Rippach, „mul ei ole sugugi igav! Armastan mõnikord vaikjelt ja mõnufalt aega mööda saata.“

„Oim, seda ma ei teadnud. Pealegi võit-sid ja palju mugavamalt aega omaš elegantseš korteris mööda saata, kui siin.“

„Just siin meeldib mulle.“

„Plus, jää siis sija. Kuid välja ma täna ei lähe.“

„Suurepärane. Ka minul ei ole selleks hinu. Kas on siis waja iga päew kõrtšis, teatris, wõi kontserdibel aega surnuks lüüa?“ ütles Rippach kindlalt.

Armin naeris.

„Oled suur waletaja.“

Rippachi nägu hiilgas.

„Numalale tänu, wiimaks omett naeršid sa. Ütle, oled sa ju õhtusööki sõnnud?“

„Ei, mu perenaine teeb mulle teed ja mõned wõileiwad. Soowid ka minuga süüa?“

„Arusaadam. Mul on nälg ja kui ma sija jään, pead seda kustutama.“

„Mit palju kui võimalik. Oled hea poisš, Hans.“

„Kuidas seda?“ puistles Rippach wastu.

„Tead ise, kuidas. Nüüd aga lasen õlut tuua, wõi pudeli weini. Mida sa soowid?“

„Õlut — kui paluda tohin.“

Hiljem istusid nad mugawalt laua juures ja sõiwad õhtusööki. Rippach tegi kõiksugu nalja ja rõõmustas kui laps, kui Leyden selle üle naeris.

Mõlemad olid juba ammu sõbrad. Leydeni isa oli arst olnud ja juba aastate eest surnud. Toorford oli Armin weel üliõpulis. Jsa ei

jätanud palju warandust järele, sellest oleks ai-nult ta leš ennast äraelatada suutnud. Aga proua von Leyden oli üks neist emadest, kes oma lastele ka kõige suuremaid õhwrüd too-wad. Ta elas kitsikuses, et aga Arminil oleks võimalik edasi õppida. Kui ta poeg assešso-riks sai, suri ema. Nüüd jäi wäike warandus pojale ja võimaldas talle kergemat elu. Rip-pach oli talle olnud ifka ja alati sõbraks. Ri-kaste inimeste lapsena ei tunnud ta elumuresid. Ta elurõõmus, wärste temperament awaldas Armini, kes natukene raskemeelne, alati head mõju. Armin jälle pidas nii mõnigi lord sõpra õhjes, kui see mõnda rumalust tahtis teha.

Et Armin ilusat, ära hellitatud, aga waest Aleksandra Wendhowent armastama hakkas, tegi Rippachile juba ammu muret. Heamee-lega oleks ta sõpra ta eest holdnud, sest ta mõis-tis kohe, et Aleksandra edew ja lig ära hellita-tud selleks, et waese assešsori naiseks saada. Muidugi ei aidanud ka hotatused midagi, Ley-den sai Aleksandra kihlakardi faks päewa peale balli, kus neiu ta wastu õrnem ja armastus-wäärilsem olnud oli kui kunagi ennem. See hoop tuli ootamatult ja pani teda seda roh-tem imestama, kui ta alles nüüd neiu alatu-sest aru sai. Ehk ta küll Aleksandrat oleks pi-danud põlgama, ei suutnud ta siiski armastu-sest tema wastu wõitu saada. Ja ellne päew, kus neiu teise mehe naiseks sai, kel ei midagi muud, kui suur warandus, fiskus ta südame haawad nuesti lahti.

Hans Rippach oli talle ka nüüd truu sõ-ber. Armin oli talle tänulik, ehk ta sellest küll ei rääkinud.

* * *

Kest Thüringeni mägesid, kõrgustikul, mida faks jõe haru ümbritsewad, seisab loss Burg-werben. See on suur, hall ehitus, tšhe nel-ja nurgelise iluta torniga. Ta seisab jonnakalt ja kindlalt ja sõbib imelitul wiisil, oma liht-suse peale waatamata, ilusa ümbrusega.

Wäike küla, mis ka lossi nime kannab, on jõe äärde ehitatud; ta punaste katuste tagast tõuseb walge šhwatš kirikutorn.

Metsa ääres paistawad mõned willad. Soo-duse ilu on paljudel sija elama meelitanud ja kogubus müüb selleks otstarbeks heameelega sula raha eest maad.

Loss Burgwerben kuulub Friedrich von Leydenile. Ta isa oli wiimase krahwlana Burg-werbeniga abelludes selle toreba lossi ja suure waranduse omandanud. Ja Friedrich von Ley-den on selle paari ainuke poeg. Ta on umbes kuuekümneme aastane wanapoisš.

See üksteise elaw ja rõõmus mees oli kahekümneviie aasta eest lalast maailmast tõstena ja waitjena lossi tagast tulnud. Ühe naise pettus ja kahewõitlus, kus ta oma armsama sõbra maha lastnud, oli olnud sellele põhjusiks. Rohkem ei saanud teegi teada.

Friedrich von Beyden muutus inimestekartjaks üksiklaseks. Omas läheduses ei sallinud ta naist. Kõik lossi naisteenijad elasid majapidamisruumides ja katkustid nii wähe, kui võimalik, lossiherraga kokku puutuda. Ta elas weel ainult oma raamatutele ja oma mõisa rikkalikule metsadele ja põldudele. Selle juures aitas teda inspektor Scheweking, waitne ja tõsine mees, kes nii sama, kui ta herragi, naistest midagi ei pidanud ja ka wanaoistna walitseja majas elas.

Lossi naisteenijate üle walitsetes mamsell Wunderlich. See wäike, usin inimene wastas loss Burgwerbenis walitsewa naistewihkamisele omalt poolt awaliku meeste põlgamisega. Ta seisis Schewekingiga alati sõja jalal, ja nad mõlemad, kes üksteisega wanaks ja halliks saanud, ei ütelnud üksteisele ilalgi muud, kui häbematuft. See näis iga päewase leima juure kuulduwat. —

Friedrich von Beydenil olit palju sugulast. Kuid nad kõik olid waesed, nii sama kui ta isa seda olnud oli enne naisewõtmist. Kuid nad nüüd nägid, et loss Burgwerbenit omanif wanakspoisiks jäi, katkus igauks nendest ennast talle meelde tuletada. Algas iseäraline õnnepaht. Friedrich von Beydenile awaldati üks teise wõidu palju armastust ja austust.

Kuid waitne mees wastas ainult tigeada, pikawa naeralusega nende magusate kõnede peale.

Siis tulid perelonna naised ta juure. See oli talle juba liig. Ta ei näidanud ennast neile. Targemad saatsid oma naised lohe kodu, et sellega Friedrich von Beydeni poolehoidu leida, teised aga, kes oma naiste ja tütarde ilu sisse uskustid, mõtlesid uue plaani wälja, kuidas lossiherraga kokku saada.

Nad korraldasid igemas linnas Beydenite perelonna päewa ja tülitaftid wana herrat sent, kuni ta oma nõusoleku sinnanilmumiseks andis. Kriwistand näoga oli ta siis linna perelonna päewale sõitnud. Samasuguse näoga oli ta sealt teisel päewal tagast tulnud ja oma adwokaadi järele saatnud. Inspektor Schewekingi juuresolekul oli ta oma testamendi teinud ja koftu saatnud.

See sündis wiiteteistkümnne aasta eest.

Pealeselle läks elu oma igapäewast rada. Sugulaste meelitused, kes üksteist laimastid,

et tema armastust wõita, läks talle ifka wastitumaks ja tegi teda ifka waljumaks.

Scheweking ja mamsell Wunderlich sümpatiseerisid üksteisele ühes punktis. See oli pahanduses „armsate sugulaste“ üle, kes wanaherra elu raskeks tegid. Heameelega oleksid nad neid läbi sõimanud. Schewekingile tegi ainult üks asjaolu nalja, see, et ta teadis, et ükski nendist libeda keelelistest petjatest pärandust ei saa. Tema teadis üfti, peale adwokaadi, keda Friedrich von Beyden oma pärijaks nimetanud.

Silissügifel hakkas Beyden pödema. Ta jäi weel waitsemaks ja sõnakehwemaks. Waatas ka tihti kurwalt aknast wälja, kus puud kollaseks muutunud. Ta ei wõtnud wõõraid wastu, ka sugulast mitte, kuidas nad ka ta juure pääseda ei katsunud. Näoilme järele otsustades mõtles ta raskeid, rõhuwaid mõtteid Adwokaadilt sai ta tihti kirju, mis teda humitawat näisid. Just need kirjad andsid talle meelelahutust.

Nende kirjade tulemusiks oli uus läbirääkimine adwokaadiga ja testamendi uendamine. Ka sai üks lisa sinna juure kirjutatud, mille siju isegi Scheweking teada ei saanud. Ta oleks ka tõesti selle üle imestades pead raputanud.

Peale testamendi muutmise jäi Friedrich Beyden ifka haigemaks, näis, nagu oleks elu talle nüüd kõik wäärtsuse kaotanud.

Küll katkus ta ennast koguda ja tegi, nagu iga aasta, kui lumi maas oli, wana aasta wõl pita, üftiku saansõidu. Seal juures külmetas ta ja pidi woodi heitma.

Rohale kutsutud arst leidis, et tal kopsupõletik.

Haige ei tahtnud langekaelselt kedagi sugulastest näha. Peale arsti tohtisid teda waatama tulla ainult ta truud teener Dillenberger ja inspektor Scheweking. Need mõlemad mehed walwasid waheldamist ta woodi juures ja ei lastnud kedagi tupppe, keda haige näha ei soowinud.

Kopsupõletikule järgnes neeruhaigus. Haige seisnord halvenes.

Wähe peal mööduis talw ja juba märtskuul läks soojaks. Jää ja lumi oli weebruari keskkel ära sulanud. Põldudel algas töö. Scheweking pidi haiget nüüd tihti Dillenbergitga üfti jätma.

Ühel soojal, päitsepäistelisel märtsihommikul ratsutas Scheweking põllult kurwalt koju poole. Metsajerwal tuli talle noor, sihwakas leinartiibes netu wastu. Ta kahwatanud ilusal näoksel olib pisarate jäljed näha. Scheweking pidas hobuse kinni.

„Tere hommikut, preilit Delius!“

"Tere hommikut, herra inspektor! Kuibdas on lugu herra von Seydeni terwisega?"
 Wanamehe nägu muutus jälle tõsiseks.
 "Möödus rahutu õõ. Usun, ta terwis on wäga halb."

"Waeue wanaherrä!"
 Selles hüüdes peitus soe, südamlit kaastunne. Scheweking nokutas pead.

"Jah, Jumal teab — ta on kahetsemise wäärilisem, kui keegi seda usub. No ja Teie? Olete jälle nutnud, tulete wististi surnuatalt."

Neiu waatas maha, et mitte näidata, et ta silmi jälle pisarad täitfid.

"Wiistn isale mõned lilled, mida ise kaswatastin. Ta armastas ju lille nii wäga."

Scheweking nokutas uuesti peaga.

"Olete hea laps, üks erand teie soost. — Müüd on sellest juba kolm nädalat mööda, kui professor mullas magab. Ka tema on ühel neist, keda Jumal omas wihas loonud, südametunnistuse peal. Mis teeb teie wõdrasema, he?"

Wiha wärises Schewekingi hääles.

Ewa Marie Delius kortsutas kui walus kulme.

"Ta pahandab ja kaebab meie waeuse üle. Armas herra inspektor, kui ometi herra von Seydeni paremaks saaks! Ta tahtis meie wäikest majakesi kolmekümne tuhande marga eest ära osta. Nende protfentidest wõiks mu wõdrasema ära elada."

"No ja teie?"

"Mit pea kui ma ennast jälle koguda suudan, o'sin enefele koha, olen noor, terve ja olen nii mõndagi õppinud."

"Teist wõib farnast rumalust uskuda. Kuibd lossus on kõik wõdrasemale anda! Olete just niisama heasüdamline, kui teie isa," ütlitfes Scheweking.

Ewa Marie surus käed kokku.

"Ma ei suuda kauemini kuulata, kuibdas ta mu isa sõimab. Ta peab kõik saama, et ta lord ometi waihts."

Scheweking naeris wihaselt.

"Nii on õige, andke talle ka weel wiimane ära, et ta ka selle läbilööks, kui kõik teie isa ilusa waranduse. Ja teie kannataksite wõdraste inimeste juures. Jumal hoidku, stin wõib ju wihaft ära lämbuda!"

Ta liiskus wihaselt ohje, nii et hobune ehmatanult kõrwale kargas. Neiu waatas kurwa naeratusega ta näkku.

"Ärge pahandage, tean, et teie sugugi niitige et ole, kui wälja näte."

Scheweking tegi naljaka näo.

"Pead päewa! Pean haige juure ruttama."

Sellega lõpetas ta jutu, andis hobusele kannufeid ja ratsutas minema.

Ewa Marie waatas talle järele, siis hakkas ka tema minema.

Wäitfe raudtee jaama ligiduses, metsaferwal, seisis lihtne majakene, mida suur aed ümbritses. Seda maja oli professor Delius ennemalt oma peretonnaga ainult suwitamiseks tarwitanud. Seftsaadik aga, kui ta teine naine ta waranduse ära pillanud ja ta haiguse pärast ülikoolis loengud lõpetama pidi, oli ta stia täiesti elama ajunud.

Ta naine, lord palju imestatud iludus, nüüd tugew, ja ülemläära paks naitserahwas, tegi talle ja ta tütrele elu oma kaebete ja sõimamisstega sandielu üle, milles ta oma pillamisega ise süüdi oli, pörguts.

Ewa Marie katsus wäheste pensjoni rahaga isale elu nii wähe kui võimalik mõnufats teha ja talle wähegi päi'sepaistelisi ilmet anda. Kui botaanika professor armastas ta lille üliwäga. Ta suuremaks rõõmuks oli aed, kus ta hommikust wara kuni õhtu hiljani tööd tegi. Ta kaswatas ümbruskonnas kõige ilusamaid roose ja Ewa Marie aitas teda seal juures.

Nüüd oli professor Delius juba kolm nädalat surnud ja sellega lõppes ka tema pensjon. Mõlemil daamil ei olnud müüd muud, kui wäike majake ja arusaadawalt kokkufulwanud raamatukogu. Suurema jao raamatuid oli proua Delius kahe nädala eest tuhande marga eest ära müünnud. Sellest rahast elasid nad nüüd. —

Ewa Marie oli koju jõudnud ja läks kohe oma tuppa. Kõõjiks sõimas wõdrasema tüdrukut, kes piima üle keeda o'i lastnud. See oli kindlasti jälle lõpmata kaebelaulu põhjusiks. Ja seda kartis Ewa Marie kõige enam.

Tema peenelundelisele hingele oli wõdrasema o'let alati olnud wastik. Ta ei olnud tiilgi mõista suutnud, kuibdas ta austatud ja armastatud isa seda naist oli wõinud armastada. Oma kogemuswaezes nooruses ei teadnud ta midagi sellest tmellsest, saladuslikest jõust, mis meest naisega seob, waatamata kõigi wigade ja nõrkuste peale.

Nii wäga kui ta oma isa armastanud, nii kangel seisid ta hingeliselt oma wõdrasemast. Isa surmapäewast saadik teadis Ewa Marie, et nende elud lastu minema peawad. Müüd ei hoidnud teda enam midagi. Ja kui ta wõdrasemale maja eest saadud raha annaks, ei tuleks sel meelegt teda tagasi hoida. Weel ainult mõned kuud tahtis ta stia jääda, seni kui maja müüdud ja ta enefele koha leidnud.

Friedrich von Seyden oli kahetümmendal märtsil oma truud teenri Dillenbergeri käte wahel surnud. Keegi muu ei olnud seal juures kui arst ja Hermann Schewefing. Kuni wiimse hingetõmbent olid need truud inimesed oma peremeest ahnete sugulaste eest kaitsnud. Friedrich von Seyden oli rahus surnud. Weel enne, kui ta maetud, tulid sugulased ja katsumisid Schewefingilt wälja nurida, kas ta peremees testamendi järele jätnud ja teda ta pärijaks nimetanud. Schewefing wastas neile karmilt ja wõlt ta kulumude wahel muutus ifka jügamamaks.

See mihastas sugulast. Nad olid kõit armamisel, et Schewefing „lendama“ peab, nii pea kui lohus pärijad määranud. Testamendi olesmasolu uskusid ainult wähesed, sest kellegil ei olnud aimdust, et see juba perekonna päewast saadik kohtus.

Kui testamenti ei olnud, siis pärijad kõit sugulased ühepalju. Warandus jaotatakse siis wiiteistkümmesse jalku, ja igaüks oli juba oma jao suuruse wälja arwanud.

Seda suurem oli ärewus, kui kuuldamaks sai, et Friedrich von Seyden siiski testamendi järele jätnud. Kõit olid rahutud, sest keegi ei wõinud kiidelda, et Friedrich von Seyden ühtki olets jallinud. Ümberpöördukt. Kui kartlikult nad ka seda üksteise eest ei warjanud, pidid nad siiski tunnistama, et ta nende wastu alati oli olnud lahkuseta.

* * *

Armin von Seyden oli raskete ssemiste wõitluste järele oma rahu jälle leidnud. Hans von Rippach nägi rõõmuga, kuidas ta jälle endiseks sai. Et Armin kõige peale waatamata weel Aleksandra Wendhowni armastas, sellest ei rääkinud ta Rippachile sõnagi.

Ünneks wlibis noor proua oma abikaasaga talwe läbi Riviera's. Nii ei pruukinud ta teda seltskonnas kohata.

Mõlemal sõbral ei olnud ajawiteist puudu. Tihti käisid nad Rippachi onu majas, kes noori inimesi armastas ja ise lasteta, oma wenna ja õe lastele pidusid pühitsetes. Ta proua mõistis Armini teistele mõtetele wiia ja teda ta hingerahu juure tagasi juhtida. Nii mööbus talw.

Ühel päewal istusid sõbrad kohwikus ja lehitseksid ajalehti. Korraga kõlas Armini huultelt üllatuse tasane hüüe. Rippach waatas üles.

„Mis on?“

„Doen praegu, et Friedrich von Seyden surnud.“

„Ta oli sulle sugulane?“

„Jah, kaugele sugulane. Mu isa onupoeg. Pealegi oli see üks kentsakas inimene, üks looduse ime.“

„Kuidas?“

„Minuke Seyden, kellel oli raha, raha ja tore loss Thüringen'is. Nii kuulsin isalt.“

„Nii on tal midagi pärida? Siis soowin õnne.“

„Ei ole waja. Eft ta küll abielus ei olnud ja ka lihast pärijat järele ei jätnud. Kõit minu sugulased lamatsid teda jumaldades peaaegu kõhuli ta ees. Wastik tegussemiswiis. Mu isa hoidis ennast ifka eemale, ta oli, Jumalale tänu, liig aus petmiseks. Friedrich von Seyden teadis oma rikkuse hinda ja oli nii lahkuseta ja tige, kui wähegi mõimalik.“

Rippach oli ajalehe kõrwale lükanud ja waatles Seydenile humitatult nätku.

„Lundsid ja teda?“

„Minult kord juhtusin taga kofku. Sellest on juba kaua aega. Olin tookord alles keskkoolis. Suguwõisa Seyden pühitsetes perekonna päewa. Ka minu isa oli sinna kutsutud. Just sel ajal rändastime isaga jala läbi Thüringeni. Perekonna päewa pühitseti, et ainult rikkale Seydenile meelegahead teha, tema mõisa lähedal asuwas linnakeses. Nii ei teinud see minu isale suurt waewa. Ta wõttis mind kaasa ja ma olin see peale wäga uhke. Kes teab, kuidas enesele seda perekonna päewa ette kujutasin. Igatahes midagi suurepära. Omaks imestuseks leidstin aga ainult mõned kümnend inimesed eest, kes kõit ühe inimese ümber keerlesid. See oli Friedrich von Seyden.“

Mu isa oli mulle teel rääkinud, et ta paljude aastate eest oma sõbra kahewõitlusel maha lastnud. Wõid enesele ette kujutada, millise hirmu ja imestustundega teda waatlesin.“

„Wõin seda wäga hästi ette kujutada. Kuid räägi edasi, see humitab mind.“

„Ei ole palju jutustada. Mu isa hoidis ennast teistest sugulastest kaugele. Ja mina ei mõistnud, miks need inimesed enesele Friedrich von Seydenil häbematuft ütelda lastsid. Waatastin wiist küll õige tigevalt ta poole. Midagi juhtis ta tähelepanu meie peale. Korraga lükkas ta kõit teised kõrwale ja astus meie juure. Waatastin talle wastu ja tõmbasin taslug käed ruskasse. Kas tahtis ta ka meie wastu wiisakuseta olla? Waatastin talle kindlast ja wäljalutsumalt otja. Tasane naeratus libises üle ta waljude näojoonte ja ta filmab puuritsid ennast minu omadesse. Zmekit tunne waldas mind, kui ma waatastin talle liikumata filmi.“

Siis pööras ta minu isa poole ja ulatas talle käe.

„Sa oled Adolf von Leyden ja see on su ainuke poeg Armin?“

„See on nii,“ ütles mu isa ja pani oma käe rikka onupoja omasse.

„Miks ei terwita ka sina mind nii sõbraliselt kui need seal?“

Ta näitas sugulaste peale. Mu isa kehitas õngu.

„Olen liig aus selleks, et sulle rohkem sõprust awalbada, kui tunnen.“

„Sa ei ole siis mu wastu sõbralik?“

„Tunnen sind liig wähe.“

„Jah, sa ei tule mulle ialgi mõõrats. Kõit teised tulewad tihti. Sina mitte ialgi.“

„Mul, kui arstil, on wähe aega — ja mis peaks ma ka sinu juures tegema?“

Seal naeris Friedrich von Leyden pilkawalt, kuid täis mõrudust.

„Natukene meeltama, nagu teised.“

„Mu isa waatas talle tõsiselt näkku.“

„Tunned mind wähe, muidu ei räägiks sa seda. Mul ei ole waja ennast alandada, ja ei teeks ka seda mitte siis, kui mul waja oleks.“

„Ah, sa oled siis ise rikas?“

„Ei, aga kui arst teenin ma nii palju, et oma perekonda toita.“

„Aga sul on poeg, kas ka tema pärast ei teeks sa seda?“

„Ka tema saab omale, niisama, kui ta isa, ausalt leiba teenima. Tema eest ma ei karda.“

Friedrich von Leyden waatles läbitungitawalt mu isa, siis mind. Wiimaks pani ta oma käe mu pea peale.

„Nii — arwad sa?“ küsis ta aeglaselt.

Ma raputasin jonnakalt ta käe oma pea pealt ja waatasin talle näkku.

„Jäta mind rahule, ma ei falli sind, ka mu isa pead rahule jätma!“ hüüdsin ma walgult.

Seal naeratas ta omaette ja waatas teiste poole, kes mu jonnit ära lasutasid ja olid weel armastuswäärilistemad von Leydeni wastu. Ta ei waadanud enam meie poole, wistisiti oli ta meie üle wihastanud.

Mu isa wiis mind warsti minema. Teel wäljendasin oma pahameelt wanaherra üle. Seal ütles mu isa: „Armin, ole wait, ära pahanda. Ta on oma waranduse peale waatamata waene ja kahetsemiswäärt inimene.“

Ma ei saanud teda kaua unustada. Nii mõnigi sõna, mis mu wanemad ta saatuse üle rääkinud, äratas mu huwi ta wastu. Seft ajast saadik, kui ma kodust ära, ei kuulnud ma enam ühtki sõna temast kuni praeguni, kus ma ta surmatuulutust lugesin.“

Rippach oli mõttesse wajunud.

„Olen uudishimuline, keda ta pärijaks määranud. Wõimalik, et sa siiski oma jao saad.“

Armin naeris südameft.

„Soow on mõtte isa. Et sa seda omas sõprustundes soowid, usud ja seda. Kuid sa wõid rahulikult magada. Mu häbematuft ei ole Leyden wistisiti unustanud. Kuid nüüd ole hea ja jäta mind selle jutuga rahule. Oleme selleft küllalt rääkinud.“

„Nii siis — millegift muuft. Mis teeme meie täna õhtu?“

„Ei tea. Anna ajaleht süia!“

Armin lehitfes ajalehes.

„Doper: Carmen. Seal ei ole muidugi enam pääsetähte. Teater: Truuduse wanne.“

Tänan, see ei kolba meile. Saksja, Leskingi ja Berliini teater: seefama. Maljakas ooper: Hoffmanni lood — see oleks juba midagi. Kas läheme?“

„Hm. Olen nõus.“

Nad siendasid arme ja lahtusid. Täna wal oli elaw liikumine. Leyden ja Rippach teretasid tuttawaid ja rääkisid mõnega paar sõna. Wiimaks seltsis nendega noor ohwitser Otto von Sanden, kes ka weel ei teadnud, kus õhtut mõõda jaata.

Ühes temaga läksid sõbrad teatri.

* * *

Mõned päewad hiljem istus Leyden hommikueine lauas, kui perenalne mõned kirjad ja ajalehed tõi, mida ta kohwi juures läbi waatas.

Nende hulgas ei olnud midagi humitawat. Ta lütkas nad kõrwale. Minult wiimasel kirjal peatusid ta filmad, ehk ta küll ainult mõned sõnad sijaldas.

„Wäga austatud herra von Leyden!“

Mul on waja wäga tähtsa asja üle teiega läbi rääkida. Kui Teil midagi selle wastu ei ole, siis olen täna õhtupoolikul kell kolm teie korteris.

Kõige austusega

Heinrich Beckmann, advokaat.

Armin raputas imestades pead. „Ma ei tunne seda herrat Beckmanni. Ah siin, tema aadress: Hotell Kaiserhof. Hm! Nii siis, kell kolm ootan ma teda. Arwatawasti mõni ametlik asi.“ Nii mõitles ta.

Rahulikult lõpetas ta eine ja läks. — Juba kell kolm oli ta kodus ja ta advokaat ilmus õigel ajal.

Armin palus teda istuda, istus ka ise leentoolile tema wastu ja küsis wiisakalt:

„Millega mõin Teid teenida, mu herra?“

Beckmann wõttis pöue taskust paberi.

„Palun, herra von Leyden, lugege see paber läbi. See on Friedrich von Leydeni testamendi ära kiri.“

Armin wõttis selle imestades wastu.

„Teil oli ülesandeks seda paberit minule ära anda?“

„Jah, mind kästis seda Friedrich von Leyden teha. Aga palun, lugege enne, siis räägime edasi.“

Armin luges wiitwitades ja kohmetusega.

Ea näole ilmus uskumata imestus ja forraga kargas ta püsti.

„Mu herra, see on paha nali!“ hüüdis ta wihaselt.

Beckmann naeratas.

„See on tõsi ja täieline õigus, herra von Leyden,“ ütles ta rõhuga.

Armin tõmbas käega üle tumedate juuste, jooksis mõned korrad toas ringi ja jäi Beckmanni ette seisma.

„Ma ei saa sellest aru, ma ei usu seda. Mind on Friedrich von Leyden oma pärijaks nimetanud, mind üksi? Miks just nimelt mind? Ma ei ole talle ju ialgi midagi head teinud.“

„Selle üle annab kiri seletust, mida mulle surnud wana herra teile äraandmiseks andis. Kuid ennem palun teid testamenti läbi lugeda ja seda wäikest lisa, mis tema juure kuulub.“

Nende sõnadega ulatas advokat Arminile teise paberi.

Wärisewa käega awas ta selle ja luges. Siis raputas ta jälle pead.

„Teie tundsite isiklikult herra von Leydeni, mu herra?“

„Muidugi.“

„Ühute, et ta waimliselt terwe oli?, Andke see küsimus mulle andeks, aga see kõik näitab mulle nii imelise.“

„Herra von Leyden oli surmatunnini täte mõistuse juures. Ta oli üks targematest meestest, keda ma elus kohanud, oma inimeste wiiskamise peale vaatamata. Muidugi olid tal selleks ka omad põhjused. Pealegi on testament juba wiiteistkümnene aasta eest tehtud, kuid uuendatud wiimastel päewadel, enne kui lofsiherra täitsa woodi heitis.“

Armin ei suutnud ennast ifka weel koguda.

„Kas wõin seda tõesti uskuda? Müüd oleks ma siis Burgwerbeni lofsi omanik ja ka raha warandus kuuluks mulle?“

„Wäike wäljawõttega. Nii see on.“

„Ja kõik teised sugulased jääwad ilma?“ Beckmann naeratas.

„Mitte päris. Ega üks neist herrastest saab kahtuhat marka, kui ta lubamise annab, et ialgi lofs Burgwerbeni ja ta ümbrusekse etule. Peale selle saab inspektor Schewelling truu teenistuse eest wiistuhat, mamsell Emilie Wunderlich ja teener Karl Dillenberger kolmuhat marka. Kõik need kolm peawad elu lõpuni lofs Burgwerbeni jääma. Kõik muu kuulub teile, kui teie herra von Leydeni soowi, millest ta testamendi lisas räägib, täidate.“

Kui teie päranduse wastu wõtate, siis peate ühe aasta jooksul naise wõtma. Ja wiimane termiin selleks oleks kolmekümnes märts tulewal aastal.“

Armin hoidis pead.

„Wabandage, olen nii üllatatud, nii kogemata, praegu ei suuda ma midagi otjustada.“

„Ei olegi waja, herra von Leyden, teil on järelemõlemiseks küllalt aega. Krafiri jääb siia, niisama ka firi. Kui teil mind tarwis läheb, siis kirjutage, wõi astuge minu poole sihse.“

Armin ohkas sügawalt.

„Jätkate teie weel Berliini, herra advokat?“

„Ei, ma sõidan weel täna tagasi, on weel palju toimetusi.“

„Siis kirjutage ma teile oma otsusest.“

„Ma palun.“

Beckmann tõusis üles ja lahkus noorest mehest sooja läesurumisega.

Armin kukkus nii pea, kui ta ühi oli, leentoolile ja wahtis tarretanult oma ette. Kui unenägu näis talle kõik. Mõõbus lüua aega, enne kui ta asjaolust aru hakkas saama. Kuid kõigest üle kõlas küsimus: „Miks olen mina, just mina pärijaks nimetatud?“

Kui ta juba küllalt selle üle pead oli mürdnud, tuli talle Beckmannilt toodud kiri meele. Wõimalik, et ta sealt seletust leidis.

„Ta wõttis kirja, awas selle ja luges:“

„Armas Armin! Saad olema üllatatud, kui teada saab, et sinu oma ainsaks pärijaks nimetan. Saad ka tingimuse üle, mis mu testamendis seisab, imestama. Mina, kes ma abiellu ei ole astunud, nõuan sinult, et sa aasta jooksul naise wõtad.“

(Järgneb).

Hugo Miller, Erna Martin, T. Meindok, Alfred Niineberg, E. Neumann, W. Naumann, Walfried Neumanskraft, Amanda Neumanskraft, H. Palm, A. Paukas, A. J. Polder, Harry Pinkston, Johannes Pill, Ilse Rode, H. Simm, Hilda Sarap, Karl Saarepera, A. Stern. L. Tõnisberg, Alice Tånawa, M. Tiido, Traulin, A. Talak, Herta Wälja, Armilda Wälja, J. Siilemann, Joh. Lilienthal.

Tartust: Adolf Anelin, Oswald Reifeldt, B. Fuchs, Karl Grigor, B. Heinmann, Joh. Juhanson, Hilly Krass, F. Leppik, Wanda Laur, W. Lind, Emilia Muddas, P. Maddisson, Rud. Korp, Joh. Jeret, Alwine Osoling, Juh. Peterson, Joh. Pallow, Hedwig Puijas, A. Pill, K. Rebane, Rud. Sõber, Getrud Saabel, Johan Sogenbits, R. Siirak, Aleks. Sabrak, K. Trall, H. Neufeldt, K. Lais, A. Paabo, Elmar Paabo, Arwid Wilms.

Walgast: L. Purga.

Wõrust: Aug. Kõiw, A. Lensment, Ewald Tsahkna.

Pärnust: Woldemar Ingermann, Irene Jaanson, A. Kurm, Rud. Kool, Hilda Kaskema, Milda Küng, L. Lüüs, M. Põdsam, Alex. Roosmann, Erich Piit, Joh. Sepp, Andres Sang, Johan Kikas.

Wiljandist: W. Matsike, A. Mängel, E. Weske, Ed. Pärtmann, **Rakworest:** Fritzky Kask, W. Leemeis, Mamwald Muchel, K. Põiklik, Willem Wunderlich. **Paidest:** K. Greenbaum, A. Nürmer, M. Paulus, O. Reimann, H.

Reiman, H. Sion. **Mõisakõlast:** Mihkel Palu, Johannes Reinhaus, Arnold Reinhaus. **Kuresaarest:** Arnold Bergmann, Ed. Kuusk. **Jõhwist:** Johannes Aun, Anete Bachel. **Narwaast:** Robert Hendrikson, A. Kruusberg, F. Wichmann. **Narwa-Jõesuust:** A. Jürgenson. **Abjast:** Elmar Arro. **Loodist:** August Allik. **Rõngust:** J. Kuigo. **Hilju-Kärdlast:** S. Ekker. **Killingi-Nõmmelt:** E. Grents, H. Reibert. **Sindist:** Hilda Jürgenson, E. Klassen. **Salutaguselt:** Alex. Kaal, Heinrich Luubert. **Aserist:** A. Luuster, T. Weigel. **Tapalt:** Aleksander Rätsep. **Elwast:** Joh. Teder. **Jõgewalt:** Juh. Weskioja. **Kawastu-Koosast:** Karl Klein, Aug. Pender. **Otepääst:** Koit Saar, Erich Rätt, M. Zastrow, Leonhard Westenstein. **Pilistwerest:** A. Kubu. **Pärnu-Jakobist:** M. Lewand. **Abjast:** J. Lipp. **Kasarist:** K. Lemmergas. **Hallistest:** J. Lainas. **Türiit:** Musu Albert, Edith Tenso. **Wõsult:** Alide Olman. **Laurast:** J. Pallo. **Alatskiwilt:** P. Peik, K. Wenter. **Uulust:** A. Reinik. **Nõmmelt:** Edgar Roosa. **Raplust:** Joh. Reinok. **Amblast:** Karl Truumann. **Pakerasist:** Boris Johanson. **Elmännist:** Heinrich Lind.

Neist wõitsid loosimisel: 1) Jakob Liwi — Lugulaulud — Leonhard Westenstein. Otepää alew, Tartu tän. 14; 2) Friedrich Nitzsche — Wastkristlane, — Elm. Lais, Tartu, Peetri t. 19 — 4; 3) Jaan Lintrop — Igapäewane elu — Amanda Neumanskraft, Tallinn, Suur Laagri t. 4-w. krt. 5.

„Romaani tallus.“

August Kristali
keelpillide
töökoda
Tallinnas.

Wolke Pärnu m. № 12
Üle kolmekümme l. auhiana.

Tellige weel täna lähemast postkontorist ilma iga lisamaksuta ajakiri

„ROMAAN“

Ajakiri „ROMAAN“

algab Tallinnas 1925 aastal juba oma NELJANDAT AASTAKÄIKU kui ainus puhtkirjanduslik ja tõsiselt rahwalik ajakiri, mis oma jutude hea waliku tagajärjel lugejate hulga poolest SEISAB EESTI AJAKIRJADEST ESIMESES REAS.

„Romaan“ ilmub, nagu seni, korralikult KAKS KORDA KUUS ja awaldab kirjus rahwuswahelises walikus ainult häid, puhtasisulisi ja laiale rahwahulgale meeldiwaid romaane, jutustusi, novelle ja luuletusi, mis ka keele poolest igaühle arusaadawad ja mõistetawad on. Wõib julgesti ütelda, et ole Eestis teist ajakirja peale „Romaani“, mil oleks nii põnew ja puhas sisu ja mida nii palju loetaks.

„Romaan“ awab oma 4. aastakäigu Saksa kirjaniku Otto Höckeri romaaniga „Kullakuninga kimbatus“, Inglise kirjaniku Louis Robert Stevensoni romaaniga (Hawaii saartelt) „Pudelikuradlike“ ja Saksa kirjaniku Courths-Mahleri romaaniga „Iseäralik tingimus“, millele warsti Norra kirjaniku Sven Elvestadi „Daam ratastoolil“ ja palju muud romaane järgneb. Kõik need jutud on haruldaselt põnewad ja saawad lugejatele kahtlemata meeldima, nagu neile kõik-meie jutud siiamani on meeldinud. Igas numbris toome peale järgnevate romaanide weel 4—8 lühikest juttu, luuletusi, mõistatusi, nalja jne. jne. Töötame ajakirja sisu peale kõige suuremat rõhku panna, et suurt poolehoidu, mis meile osaks saanud, weel enam kindlustada ja õigustada.

„Romaan“i“ wäljaandmist jätkab kirjastus-osaühisus „Arens“, mis kindlustab ajakirja korraliku ilmumise.

„Romaan“i“ prowinumbrid saadame kirjanduse sõpradele aadressi saamisel hinnata.

„Romaan“ ei tohiks puududa üheski raamatukogus Eesti wabariigis.

„Romaan“i“ kolm esimest aastakäiku on weel saada. Esimene aastakäik maksab köitmata 500 marka, iluköites 700 marka. Teine ja kolmas aastakäik maksawad köitmata à 700 marka ja iluköites à 900 marka. Need aastakäigud on eriti kingiks wäga sündsad.

„Romaan“i“ tellimisi 1925 aasta peale wõtawad wastu kõik postkontorid ilma iga lisamaksuta, „Romaani“ abitalitused ja talitus Tallinnas Laenuwanga majas Müürivahe tän. nr. 16, uks B.

„ROMAAN“i“ tellimise hind on 1925 aastal:

Aastas (24 nr.nr.) Mk 750.— || ¼ aast. (6 nr.nr.) Mk. 250.—
½ „ (12 nr.nr.) „ 400.— || 1 kuus (2 nr.nr.) „ 80.—

Üksiknumber maksab Mk. 40.—

Tellimise aadress: Tallinn, Romaani talitus.

Tellimisega palume rutata!

Wäljaandja: Kirjastus-osaühisus „ARENS“.